VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL III. Nr. 3 MARTIE 1936

† EPISCOPUL NICOLAE IVAN

CU CTITORIILE SALE

Anul III Sibiu, Martie 1936 Nr. 3

VIAȚA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN

CTITORUL

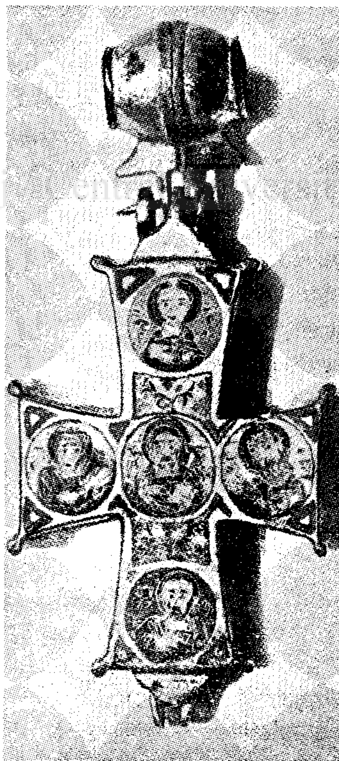
† Episcopul Nicolae Ivan

S'au așezat, ca vlădici, aproape de-odată în cele două cetăți înstrăinate ale Ardealului — Orade și Cluj. Și au trăit într'o incomparabilă frăție, întrecându-se doar în chibzuința și entuziasmul sacru cu cari au zidit sufletul creștinesc și românesc al obștii credincioase din cele două eparhii pe cari le-au păstorit un deceniu și jumătate. Cei doi tovarăși de lupte, de suferințe și de izbânzi au fost neuitații episcopi Roman Ciorogariu și Nicolae Ivan.

Bunul Dumnezeu a vrut — se vede — să le păstreze tovărășia și dincolo. Căci aproape de-odată i-a chemat la Sine pe amândoi.

Intr'adevăr abia ni s'au svântat de pe obraz lacrimile cu cari am petrecut la lăcașul de veci pe vrednicul episcop Roman al Orăzii — și-o altă veste tristă ne cernește inimile: Prea Sfințitul Nicolae Ivan, episcopul Clujului a adormit întru Domnul.

Inaltul ierarh se mută dintre noi la vârsta de 81 de ani, vârstă pe care bunul Dumnezeu i-a rânduit-o din a Sa milostivire, ca neamul românesc să guste cât mai mult din rodurile îmbelșugate ale înțelepciunii și hărniciei lui. Căci viața Prea Sfințitului episcop al Clujului este viața unui om înțelept și harnic pusă, întreagă, în slujba neamului și a Bisericii lui dreptmăritoare.

Cruce pectorală în email. Veac. XIII

Născut dintr'o familie de țărani isteți și osârduitori din Aciliul Sibiului, a'nvățat carte la școala primară a satului natal; a trecut apoi la liceul din Sibiu, după terminarea căruia a făcut teologia în Institutul „Andreian". Zestrea sufletească moștenită dela părinți și-a îmbogățit-o în felul acesta cu tot ce a putut culege din înțelepciunea dascălilor și a cărților.

Dascălul cel mai înțelept i-a fost însă viața, cu multele ei frământări și năcazuri și cu biruințele ei roditoare de tot mai nezăbavnice opinteli.

In viața obștească a intrat ca învățător în Săliște. Mai târziu preoțindu-se a ajuns duhovnicul institutului de corecțiune din Aiud, protopop al Orăștiei și Alba-Iuliei și asesor consistorial la Sibiu. In toate aceste slujbe și-a vădit aceleași frumoase însușiri de trezvie în judecarea lucrurilor și oamenilor și de neostenită hărnicie în buna îndrumare a trebilor bisericești. A fost însă mai presus de toate un iscusit gospodar și-un chibzuit organizator de așezăminte. De aceea, când după eliberarea Ardealului, în 1919, s'a pus problema organizării reînviatei eparhii ortodoxe a Clujului — El a fost trimis să ducă la îndeplinire această atât de anevoioasă treabă. Și n'a făcut de rușine pe ceice l-au trimis: In scurtă vreme și-a arătat și aici toată priceperea, câștigându-și prețuirea clerului și poporului, care, prin reprezentanții săi legiuiți, au ales în 1921 pe Arhimandritul deatunci, episcop al eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Abia de aci nainte, având deplina autoritate și putere vlădicească, și-a vădit P. S. Nicolae întreaga sa destoinicie de cârmuitor: Și-a alcătuit consiliul eparhial, a organizat Academia teologică, tipografia și librăria eparhială și a început înălțarea falnicei catedrale din Cluj, pe care a avut bucuria de a o sfinți, după 10 ani de neîncetată muncă.

Pe lângă toate aceste înfăptuiri, cari singure ar putea umplea cu cinste viața unui episcop, P. S. Nicolae Ivan, cu incomparabilul său simț gospodăresc și cu ajutorul oamenilor, a căror iubire a știut să o câștige, a înzestrat eparhia cu câteva

frumoase clădiri, în fruntea cărora stă desigur impunătoarea reşedinţă episcopală din apropierea catedralei.

Preocupările de pe tărâmul gospodăresc însă nu au fost în stare să-i angajeze toate puterile Prea Sfinţitului Ivan. Paralel cu ele, înaltul ierarh a purtat părinteşte grija clerului şi poporului din cuprinsul eparhiei, îndrumându-l şi îndemnându-l neîncetat spre faptele cele bune ale iubirii de Dumnezeu şi ale iubirii de neam.

Desigur, atâta putere de muncă, atâta pornire spre faptă n'a putut izvorî decât dintr'un suflet cu nădejde în ajutorul lui Dumnezeu. Şi adormitul întru Domnul a avut această nădejde.

Acum, dupăce datoria şi-a făcut-o deplin, bunul Dumnezeu l-a chemat la Sine pentru a-l învrednici de „cununa vieţii".

Pentru jertfelnica sa iubire de Biserică şi de neam — neamul întreg îi va păstra amintirea pilduitoare, ca unui vrednic vlădică.

NICOLAE COLAN

PRINOS IERARHULUI NICOLAE AL CLUJULUI

Străbunii cereau altar

Uşa sa nu cunoştea zăvorul. Ea se deschidea cu aceeaş uşurinţă pentru purpura poleită cu aur, ca şi pentru ţundra ţărănească încărcată cu mireasma florilor de fân.

Firea lui nu ştia ce-i ceasul de odihnă zilnică. El nu luase jugul vlădiciei ca să doarmă, ci ca să slujească altora.

Lumina vieţii sale se împletea din urzeala gândului şi din beteala lucrului, căci gândul făr' de faptă mort este.

Tot gândul său era iscusit şi toată înfăptuirea meşteră. Dar cel mai frumos şi cel mai drag îi era gândul altarului străbun şi acesta vrea să şi-l topească în cea mai maiestoasă întruchipare.

Razele acestui vis îi luminau cărarea vieţii. Vraja lui îi stăpânea toată făptura. Deaceea şoptea adesea în faţa bisericuţei gârbovite ca o spinare de neam robit şi izgonite ca o leproasă, la spatele Cetăţii trufaşe:

— Tu, bisericuţa mea străbună, din cenuşăreasa Clujului te-oi face crăiasa lui... Din schituleţ spetit te-oi schimba în bazilică strălucită... Tu, Chivot sfânt al Legii mele strămoşeşti, tu ai să fii şi Chivotul Invierii Neamului din Ardealul liber!...

Şoaptele sale tainice aveau tăria jurământului. Pentru înfăptuirea visului avea s'arunce pe rugul jertfei toate comorile fiinţei sale.

Ierarhul le-a şi jertfit. Şi din muntele jertfei a răsărit altarul de mărgăritar din inima Ardealului.

O, cu câtă dragoste-l încunjura privirea lui părintească, din clipa când s'a zămislit, în temelie, până la înălţarea Sfintei Cruci pe creştetul cupolei aurii! O, cu câtă gingăşie îi îmbrăcă scheletul de oţel în haina marmurei lucitoare! Şi cu câtă dărnicie-i împodobi sânul cu florile frumseţei ce naşte frumseţea sfântă a duhului!...

Cu adevărat farmec este ochiului şi dulce înălţare sufletului această minunată ctitorie. La sărbătoarea târnosirii ei, cu strălucire voevodală, un vistiernic al Ţării, vrăjit de chipul catedralei, întrebă pe ctitorul fericit:

— Spune, Preasfinţie, de unde-ai luat iscusinţa şi puterea, cu care ne-ai dat această minune.

— Dela vii şi dela morţi, îi răspunse vlădica'n glas de spovedanie.

— Dela vii aş înţelege. Ei şi-au putut îmbia şi destoinicia şi arginţii. Dar, dela morţi?...

— Ei mi-au dat ajutorul cel mai mare.

— Prin fundaţiile lăsate.

— Prin sufletul lor.

— Cari morţi?

— Străbunii!...

Aici faţa ctitorului se rumeni ca 'n lumina unui candelabru şi începu a povesti bătrâneşte:

— Mulţumesc lui Dumnezeu că mi-a scos în cale oameni buni, cari înţelegeau că'n Clujul Invierii cuvine-se să se înalţe Biserica Invierii. Şi pe aceştia dintre cei de pe culmi. Mai ales Regele Biruinţii stăruea ca oastea sa biruitoare să se închine în Biserica Biruinţii. Iar sfetnicii săi luminaţi ţineau ca tinerimea şcolărească să-şi lumineze sufletele în raza rugăciunii din Biserica Luminii.

Ei mi-au dat şi din duh şi din putinţa visteriei. Totuşi, nu odată m'a împresurat strâmtoarea. Mă copleşea chiar ceaţa desnădăjduirii. Şi-mi ziceam atunci îndurerat:

— De unde-oi mai scoate danii, să văd gata casa Domnului?... De unde?... De sus mi-e greu să mai cerşesc... De jos n'am ce mai culege... O, de-aş avea eu comori, cu cât drag le-aş aduce jertfă pentru Jertfelnicul Ardealului!..

In clipele acelea grele, însă, îmi îndreptam privirea posomorâtă spre Dealul Feleacului, spre gropniţa preafericitului Daniil, întâiul vlădică ardelean al Feleacului, şi-mi vărsam la căpătâiul

Baraschi: Isus

lui amarul sufletului meu. Iar duhul său par'că-mi spunea:

— Nu te teme, frate bun, căci Sfântul Lăcaş nu va rămânea neisprăvit. Du-te numai la treptele Tronului şi vesteşte solia voevodală moldoveană: De n'a putut înfăptui Ştefan cel Mare, prin sluga sa Daniil în zile negre, să înfăptuiască Voevodul Tuturor Românilor, în zilele strălucirii, prin smeritul vlădică Nicolae! Iar dela Vodă nu vei ieşi cu mâna goală.

Şi solia străbunului îmi împrăştia pe câtăva vreme grijile banului.

La altă ispitire a sărăciei gândul meu aluneca peste coama dealului şi se sălăşluea pe Câmpia Turzii, pe lunca Arieşului, lângă locul sfânt unde căzut-a cu sabia în mână Arhanghelul Neamului, pentru izbăvirea noastră. Şi gândului meu cernit Mihai-Vodă îi răspundea cu duh de lumină:

— Chiar de s'or surpa Carpaţii, Lăcaşul trebue să se înalţe! Că-i aşezat pe temelie de mucenic! Aici mi s'a stâns în ţeapă străină cel mai îndârjit voinic din oastea mea, căpitanul Baba Novac!

...Sărmanul căpitan viteaz, înfruntat-a la dreapta mea primejdia tuturor atacurilor cutropitoare şi când apus-a norocul meu, căzut-a şi steaua fericirii lui. Il înlănţuiră vrăjmaşii în cursa lor vicleană şi-l înfundară în temniţa cea mai mucedă a Clujului. Şi-l ospătară cu toiege 'n loc de pâne şi cu sânge 'n loc de vin.

Mi-l osândiră la moarte.

O mână de ostaşi haini îi încătuşară trupul pe vârful unui stâlp trunchios. Aprinseră sub picioarele lui legate o grămadă de vreascuri.

Flacările creşteau şi-l înghiţeau cu lăcomie până 'n genunchi, până la brâu, până la piept şi topeau carnea trupului vânjos.

Ca să nu-şi deşerte prea repede paharul chinurilor, în răstimpuri îi stropeau cu apă grămada lemnelor aprinse şi trupul ce ce mistuea.

Când era aproape mort, îl pogorâră de pe stâlpul fumegând şi-l târâră în marginea oraşului, unde-l traseră în ţeapă.

Il împroşcau şi aici nemernicii cu noroiul ocării ca să nu-şi poată da sufletul. Dar când îşi uită de margini răutatea omenească, se milostivi spre el noaptea cea cu faţa neagră. Ea îşi revărsă în taină liniştea ei mută peste zidurile bătrâne şi îmbrăcă în vălul său cernit trupul înegrit al muceniculul.

Atunci se împrăştie mulţimea. Se năpustiră însă stoluri de corbi concronitori asupra trupului fript pe rug şi-i ciuguliră carnea toată, încât dimineaţa razele soarelui mai întâlniră numai oase cenuşii în vârf de ţeapă.

Inima-mi ardea de dorul să-i arăt răsplata mea pentru credinţa lui neclintită. Deaceea la anul, când dela Guruslău m'am repezit biruitor în inima Clujului, înplântat-am un steag ciuruit de gloanţe pe jalnicul loc de pierzare, ca semn al dragostei mele neuitate.

Dar sufletul meu nu era mulţumit cu atâta.

— Preasfinţite Ioane, dacă m'oi înscăuna de nou la cârma Ardealului, vom înălţa mănăstire peste moaştele mucenicului! îi grăii eu slugii Domnului.

Dar în cartea sorţii scris era altceva. Căzut-am şi eu subt loviturile armelor trădătoare şi rămas-a căpitanul îngropat în cenuşa uitării.

Du-te dar, vlădică mult ostenitor şi bate iar în poarta Regelui Intregitor de Ţară şi spune-i:

— Strigă Mihai dela Turda, să nu-i lăsăm căpitanul uitat.

Şi Regele-mi deschise iar visteria.

Iar când s'a sfârşit şi-acest dar, ridicatu-şi-au glasurile cetele memorandiştilor şi şireagurile „internaţilor", cari stropiră cu sângele lor zidurile temniţelor Clujene şi la rugămintea lor s'au deschis şi alte inimi şi alte pungi şi cucernicul vis strămoşesc şi-a luat întruchiparea în altarul pe care-l vedem acum cu ochii noştri.

Străbunii, şi din morminte cereau altar!

A. NANU

Năvod

Purtând cu ei refrenuri de stinse melodii
Și inimile plânse din trei bordeie scunde,
Trei lopătari plecat-au cu luntrile'n chindii,
Năvodu'n larg de mare bogată să-l scufunde.

Târziu se liniștiră și apele'n trei maluri,
In trei căsuțe triste nici unul dintre ei.
Trei stele'n spasmul morții, trei trupuri între valuri
Umplură'n miez de noapte năvodul altor trei.

HOREA CARPATINU

Furtună

Cer plumburiu... în stoluri nori s'adună,
Copacii desfrunziți de vânt se'ndoae,
In loc de-argintul razelor de lună
Străfulgerări pe boltă se'ntretae.

Sinistru plâng torentele'n cascadă
Și lupi urlând s'apropie de sat
Copiii plâng — vuește vântu'n stradă
Iar clopotele sună ne'ncetat...

Plâng norii grei în picuri mari de ploaie,
In jurul meu natura'ntreagă plânge...
Intâi încet, pe urmă în șuvoae
Din sufletul meu picur stropi de sânge...

I. V. SPIRIDON

Furtuna

UN ALES AL CERULUI

Vlădica Nicolae Ivan

† Episcopul Nicolae Ivan

Din cerurile luminoase cad fulgi bogați de zăpadă. O iarnă întreagă i-am așteptat zadarnic. Le-am dus dorul alături de copiii zburdalnici și alături de plugarii îngândurați. Nici Moș Niculae nu i-a adus, ca altădată, cu săniuța lui încărcată de daruri. Nici Moș Crăciun nu și-a scuturat înălbita barbă bătrânească, decât cu o ușoară tremurare a degetelor sale înfrigurate.

Și acum cad îmbelșugat din ceruri minunatele flori ale iernii. Cad și din ele se țese strălucitul covor al curățeniei cerești.

Prin văzduhul mohorât de jalea unui neam întreg, fulgii s'amestecă cu glasul plângător al zecilor de clopote, cari însoțesc cu lacrimile lor turnate în răsunet pătrunzător, pe Arhiereul cu nume devenit în veci nemuritor: Nicolae Ivan, care plecat-a pe cărarea veșniciei. Pe această cale a nesfârșitului, cerul a ținut să-i aștearnă covorul moale a aripilor îngerești, a hermelinei rară podoabă, ca să-i fie mersul lin și pasul neturburat, pentrucă prea aspră i-a fost calea neamului pe care a frământat-o din straja tinereții până în noaptea vârstei bătrânești, în valea lacrămilor. Piciorul său sprinten zdrobit-a sub călcâi spinul crescut în ogorul sufletesc al credincioșilor păstoriți de el, cărora pregătitu-le-a o hrană mai aleasă; zdrobit-a din calea noastră colțuroasa piatră a drumului vieții, ca să putem alerga fără greutate către piscurile idealului întrevăzut de agerul său ochiu; umărul său de titan ridicat-a din stâncă în veci nepieritoare, clădiri cu turnurile scăldate în strălucirea văzduhurilor cerești și în apa ploilor — aghiazmă de îngeri sfințită:

clădiri în care mii de ani se vor depăna rugăciunile credinței strămoșești pentru veșnica dăinuire a fiilor neamului, pe cari i-a iubit și ca biblicul Avram i-a adunat la sânul său părintesc, dar și pentru veșnica pomenire a numelui său de Nicolae, ocrotitorul și de minuni făcătorul.

Netăgăduita și marea minune dela Cluj prin el s'a făcut.

In ciasul chemării celei rostite de Dumnezeu, de bună seamă inima sa a tresărit, dar cu evlavie eroică a răspuns: „Doamne aici sunt, înfăptuește-ți voia Ta prin cugetul meu cel bun venit dela Tine, prin glasul meu rostit de Tine, prin fapta mea condusă de voința Ta“...

Și cerul început-a să lucreze prin el, căci singur cerul este atotputernic, cerul poate creia din nimic, cerul are puterea săvârșirii minunilor prin aleșii săi.

Un ales al cerului a fost. Nimic n'a fost când a venit la Cluj și prin el toate s'au făcut: Catedrală falnică și biruitoare peste timpuri și dușmani, biserici cu podoabe naționale, școală de apostoli, credință izbăvitoare, mândrie strălucitoare de înfăptuiri românești, încredere desăvârșită în viitorul plin de înălțare a patriei iubite, ocrotire caldă a fiilor neamului, viață cu tradiție românească și cu ritmul viu și creator.

Un ales al neamului a fost, trimis de ceruri să fie pildă luminoasă în lungul veacurilor ce vor să vină. El ne-a arătat drumul către îndeplinirea cu eroism a datoriei către Dumnezeu din ceruri, către neamul încercat în suferințe, către munca ce trebue îndeplinită pentru înălțarea — întărirea și izbăvirea de-a-pururi a patriei în care s'a născut. A luminat, a clădit suflete și idealuri, a suferit și s'a jertfit ierarhul Nicolae Ivan.

Alesul neamului, alesul cerului, alesul Bisericei, alesul înfăptuirilor a fost. Cerul i-a aruncat puntea albelor înălțimi; noi să-i urmăm calea ce duce spre veșnicia faptelor mărețe.

Dr. E. NICOARĂ

SCRISORI DE DEPARTE

Student în străinătate

E și aceasta o meserie, un fel de viață. Ale cărei aspecte vom încerca să le schițăm în rândurile ce urmează. Fără intenția de-a supăra nici cenzura dela noi de-acasă, nici — Doamne ferește! — comisiunea de devize.

Țara noastră a fost totdeauna bine reprezentată, ca tineret, în străinătate. Cantitativ. Până mai anii trecuți, în Germania de pildă, cel mai mare număr de studenți străini oaspeți îl aveam noi Românii. Mai precis: studenți de cetățenie română. După noi, în locul al doilea, se înșiruiau studenții din Statele Unite ale Americii. Cam la fel stăteau — și poate mai stau — lucrurile și la Paris. Era desigur un lucru care făcea cinste Țării noastre, în ochii străinilor. Și nu în mai mică măsură, era un lucru de cinste totodată, individual luat, pentru orice tânăr de viță românească ce se ducea peste hotare ca să se desăvârșească în cele ale științei și odată întors acasă să săvârșească o muncă științifică și cărturărească cât mai superioară pentru propășirea Țării sale. Se știe doar, că cele mai proeminente personalități cari au ostenit și ostenesc și acum pe arena culturii românești, au petrecut timp mai scurt sau mai îndelungat în străinătate. Și se mai știe și aceea, că nu numai marile capacități, cari au revoluționat cultura și gândirea românească s'au dus să vadă și să studieze la ele acasă posibilitățile spirituale ale altor neamuri, ci prea adeseori și patente nulități. Problema de căpetenie era banul. Și criteriul de selecțiune — dacă mai putea fi vorba de așa ceva — tot banul era.

Muzeul din Comarnic: Interior românesc

Am avut marele noroc, în trecut, ca tocmai boierimea țărilor româneşti, care avea mijloacele materiale necesare traiului peste hotare, să aibă cât mai puțini copii proşti. A fost o glumă a destinului; glumă care ne cădea tocmai cum trebue. Istoria noastră e plină — deschideți şi vedeți! — de nume ilustre de obârşie boierească, nume cari au adus de peste hotare sămânța ideilor ce-au revoluționat complect viața Principatelor române dela 1848, trecând prin Unirea cea mică (1859) şi până la Unirea cea Mare, care ne-a strâns pe toți Românii laolaltă sub aripile ocrotitoare ale aceleiaşi Românii Mari, întregită între granițele ei fireşti.

Cam cu asemenea gânduri despre utilitatea trimiterii în străinătate a şoimilor sufletului românesc ne-au găsit anii mănoşi în de toate, de după mărita întregire. Când tradiția — căci era aceasta o tradiție — plecării la studii peste hotare s'a reluat şi continuat sub cele mai variate forme, cu cele mai pestrițe rezultate. Statul vărsa an de an sume grele în acest scop. Potrivit tradiției — aici tradiția înseamnă obiceiul pământului — ca să te înfrupți din generoasele ofrande ale noului stat românesc, îți trebuia nu mai mult decât „oțâr" de dovadă că eşti de neam ales, de sânge boieresc; ca să te căpătuieşti cu o sumă opulentă. Sau barem un reazim bun în cineva săltat de evenimente cât mai aproape de caşcavalul puterii. In majoritatea cazurilor. Capacitatea personală a „petentului" era o chestiune de mâna a treisprezecea. Nu interesa atâta sporul la studii. „Petentul" putea fi foarte bine „*re*-petent". Şi de atunci încoace, destinului — aceluiaşi destin căruia-i datorăm atâtea din cele ce le avem căzute ca din cer — iarăşi a început să-i ardă de glume. Căci nu arareori citeam în presa pământeană, că, cutare student român şi-a luat diploma de doctor inginer la şcolile politehnice din Dresda sau Berlin — Charlottenburg, cu mare laudă. Sau, tot atât de des un doctorat în drept la Sorbona, magna cum laude. Am spus anume „adeseori". Căci spre marele nostru noroc am avut de fapt asemenea studenți străluciți în străinătate. Imi permit să numesc, dintre cei mulți, despre strălucitele izbânzi ale căror am apucat să mă informez, pe cei doi fii ai actualului Ministru al Instrucțiunii Publice, dl Dr. Const. Angelescu, cari, vrednici ca şi preavrednicul lor părinte, nu desmint nicidecum, în slujbele de mare răspundere pe cari le onorează în patrie, faima cu care au fost încununați la Paris. Aceasta e adevărata boierime românească: sănătoasă şi însuflețită mereu de dorul de-a se dărui toată țării care a zidit-o. Aceasta e boierimea care are la origine noblețea sângelui românesc, păstrat în toată curățenia lui inițială. Această boierime nu ne-a făcut numele de râs niciodată. Alături de ea, s'a situat din vreme o alta: aceea a banului asociat cu prostia cea mai patentă; să-i zicem: ciocoismul! Țiu minte că am citit cândva, în ziarul „Cuvântul", un articol în care ziaristul Mihail Sebastian discuta o seamă de lucruri destul de revoltătoare, petrecute între Legația noastră din Paris şi o seamă de studenți de cetățenie română aflători la studii, în capitala Franței. Băieții noştri — trupa era impresionantă — au mâncat şi-au băut bine pe la restaurantele pariziene. Până aici, nimic rău. Dar pe cât se arătau de harnici să consume „pe credit", pe atât se dovedeau de zăbavnici cu plata conturilor făcute. Chestiunea a ajuns la Legație. Reclamanții au dat, se'nțelege, numele ştrengarilor reclamați. Destinul — oare tot el şi aici sau... altceva? — a vrut ca mai pe toți, dacă nu chiar pe toți, să-i cheme Segal, Kohn, Goldman sau ceva cu „berg" în coadă. Adică, toți români de viță.... nouă! Notați că lucrurile acestea se petreceau acum câțiva ani. Vreme la care actualele restricțiuni pentru exportul de devize nu ajunseseră încă să împiedece pe nimeni să trimită bani în străinătate câți vrea şi când vrea.

Nu din această pricină a luat guvernul nostru măsuri ca să stârpească orice urmă de student român în străinătate. Greutățile financiare prin care trece toată lumea, în primul rând, au dus la hotărârea de a stăvili ieşirea peste graniță, pentru studii. Şi încă ceva! Avem acum, la noi acasă, slavă Domnului, şcoli superioare cari pot înlocui cu succes orice aşezământ similar din străinătate. Studenții de supuşenie română e de tot logic să studieze în țara lor. Aşa se argumentează sus. Şi e corect! Până la un loc. Şi anume, să-l obligi pe tânărul bacalaureat, dacă pofteşte Universitate, să cerceteze Universitățile româneşti. Insă dupăce a dobândit o diplomă şi doreşte să-şi întregească studiile dincolo de graniță, e iarăşi logic să nu-i pui piedeci, ci să-i uşurezi împlinirea acestei dorinți.

Fiindcă se ştie prea bine un lucru: Altfel se deschide mintea unui tânăr care mai poate munci, trecând dela un profesor la altul, dela o şcoală la alta, dintr'un oraş într'alt oraş, dintr'o țară în altă țară. Aceleaşi probleme într'un fel le vede profesorul dela Bucureşti şi într'altfel cel dela Paris sau Londra. Sunt oameni noi, metode noi posibilități noi de muncă şi această noutate n'o vezi decât colindând dintr'un centru de cultură în celălalt. Studentul sârguincios desprinde din toate ce e bun şi ce-i poate fi de folos în ceasul în care va fi chemat să muncească la el acasă. Aşa de pildă, un student român în Germania, martor la prefacerile politico-sociale de aici, n'are să se

facă „hitlerist“ la nici un caz, cum sunt înclinate să creadă atâtea creiere strâmte. Dimpotrivă! Când la staţia de frontieră Grigorie Ghica-Vodă, sau altundeva, poliţia românească vine şi-i confiscă toată corespondenţa — inclusiv scrisorile logodnicei sale — pentruca apoi să i le înapoieze cu mii de scuze, el, cu amărăciunea celuice se simte jicnit de-ai *lui, la el acasă*, va spune omului puterii: — Domnule, am plecat Român în Germania şi mă întorc de două ori Român!

Aşa stau lucrurile. Şi să nu fie cu bănat dacă spunem că măsura guvernului român de-a împiedeca accesul studenţitor români peste graniţă e cât se poate de ne la locul ei. Guvernul român să se ţie strict de dispoziţia de a nu mai acorda învoire de studii în străinătate decât acelor studenţi cari nu se pot desăvârşi în ţară. Şi aceştia sunt desigur diplomaţii — licenţiaţi sau doctori — ai Universităţilor româneşti. Toate ţările civilizate fac schimburi de studenţi. Chiar şi China. Acestor studenţi li se acordă cu mărinimie mijloacele de traiu peste hotare. Şi fiindcă am pomenit de China, fie-mi permis să spun că toţi studenţii chinezi de-aici dela Breslau, primesc lunar — şi la timp — 400—500 Reichsmark. Studentul român, prin comparaţie, primeşte 200—300 RM şi nici aceia regulat. Se luptă cu nevoi cumplite, nu poate apărea nicăeri şi totuşi nu doreşte să fie sub protectorat englez când vede că colegul lui din Egipt are de toate şi îndoit faţă de el. Vrea să rămână Român şi această vrere, care-i o mândrie pe care *numai* el şi-o ştie preţui îndeajuns, îl împinge mereu înainte. Până când? Pânăce se întoarce acasă cu obrajii gălbejiţi de traiu rău şi umilinţe şi cu ochii vineţi de neodihnă. Cam aşa i se întâmplă studentului român de astăzi din străinătate.

Câţi o ştiu?

Sunt sigur că dacă acolo sus, unde se poartă frânele treburilor româneşti, ar fi mai multă înţelegere pentru nevoile noastre, guvernul n'ar mai zăbovi o clipă să-i lase odată să isprăvească ce-au început, pe studenţii din străinătate, ridicând orice restricţii pentru exportul de devize necesar traiului de toate zilele. Iar pentru viitor, să nu mai îngădue nicidecum ieşirea din Ţară decât acelora cari au obţinut o diplomă universitară la noi acasă. Fiindcă fără studenţi în străinătate, nu numai ţara noastră dar oricare alta, *nu* va putea rămâne *niciodată*. Puţini dar buni! Acelora însă, să le dea posibilităţile de studiu şi traiu, ca să poată reprezenta cu toată demnitatea sufletul românesc şi specificul naţional în mijlocul străinilor cari ne cunosc aşa de puţin şi cum nu se poate mai rău.

Breslau, Februarie 1936. GRIGORIE T. MARCU

PRINOSUL PRIETENILOR

Poeta Maria Cunţan

Duioasa poetă Maria Cunţan, trecută, nu de mult, în lumea de unde nu mai este întoarcere, s'a născut în Sibiu, la 1862, ca fiica cea mai mare a profesorului de muzică bisericească şi tipic Dumitru Cunţan (soţia Maria, născută Pop) dela Seminarul teologic „Andreian“, azi Academia Teologică.

D. Cunţan era de fel din Dobârca, de lângă Miercurea Sibiului. In această comună a funcţionat ca preot, până la chemarea sa, ca reputat cântăreţ şi tipicar, la Seminarul Andreian, de către marele Mitropolit A. Şaguna. A fost un timp şi preotul parohiei din suburbiul Iosefin al Sibiului şi este cunoscut ca apreciat autor al mai multor valoroase compoziţii bisericeşti, răspândite în întreg cuprinsul Ardealului, de numeroasele generaţii de preoţi şi învăţători, pe cari i-a crescut în cursul îndelungatei sale cariere dăscăleşti la Seminar.

Poeta a avut două surori şi un frate, acesta din urmă decedat în fragedă copilărie. Ambele surori, Alexandrina şi Elena, înzestrate, ca moştenire dela părintele lor, cu un remarcabil talent muzical şi cu glas sonor şi frumos, au făcut studii mai înalte de muzică vocală şi de pian, la Berlin şi la Leipzig, în Germania, obţinând ambele diplome de profesoare de muzică.

Alexandrina a ocupat, după terminarea studiilor, un timp, catedra de muzică la Şcoala civilă de fete a „Astrei“ în Sibiu. Măritată apoi la Berlin a murit de vreme. Sora ei Elena, care i-a urmat ca profesoară de muzică şi cant la aceiaşi şcoală, trăieşte de trei decenii în Troppau (Ceho-Slovacia), ca văduvă a unui fost ofiţer-profesor la şcoala militară din Sibiu şi mai târziu profesor de liceu de Stat austriac.

Poeta Maria Cunţan a urmat, după terminarea şcoalei primare româneşti din Sibiu, Şcoala civilă de fete săsească de aici, (o şcoală medie, un fel

de gimnaziu) cu curs de 4 ani — pe vremea aceea noi Românii neavând încă şcoale medii de fete în Ardeal.

Şi-a completat şi lărgit apoi cunoştinţele generale şi, în special, cele literare, pe cale autodidactică, având ca bună tovarăşe şi îndrumătoare, pe devotata ei prietină, mai în vârsă, Anastasia Toma, soţia fostului asesor consistorial Moise Toma din Sibiu.

Anastasia Toma,[1] o femeie de înaltă cultură, a fost mai mulţi ani profesoară de limba germană la vestitele institute pentru educaţia fetelor „Manliu" în Bucureşti şi „Oteteleşanu", dela Măgurele-Bucureşti. Anastasia Toma, ea însaşi scriitoare-poetă, a întrodus pe Maria Cunţan în tainele literaturii universale şi mai ales germane, ajutând şi contribuind la desvoltarea talentului ei poetic în mugure, în evoluţie, manifestat, de altfel, foarte de vreme în tinereţele ei. Natural, că poeta era la curent şi cu literatura naţională contimporană, cu noua şcoală poporanistă de pe vremuri şi sta în contact cu toţi scriitorii de seamă cari erau stabil ori vremelnic în Sibiu: G. Coşbuc, Ioan Slavici, I. Rusu-Şirianu, Ilarie Chendi şi mai târziu Octavian Goga şi alţii.

De mirare este, cum a putut poeta Maria Cunţan, care nici când n'a stat şi n'a trăit, durabil, în mediu rural, în mijlocul poporului dela sate, să pătrundă, să înţeleagă şi să înfăţişeze atât de plastic, în poeziile sale, viaţa dela sate? Ea, care nu cunoştea viaţa sătenilor decât din cele câte două luni de vacanţă ce le petrecea, în fiecare an, în lunile de vară, cu părinţii ei, în fruntaşele comune Gurarâului şi Sălişte (jud. Sibiului)!

Cu ocazia acestor scurte popasuri la ţară, spiritul pătrunzător de poetă, născută şi nu făcută forţat şi artificial, cum se vede, pătrundea până în adâncuri, viaţa şi obiceiurile dela sate, pe cari apoi le exterioriza, le concretiza, atât de magistral, în creaţiunile sale poetice. Spiritul ager de observaţie şi talentul poetic cu care a fost înzestrată de Dumnezeu, au dat poetei putinţa să fixeze în versuri maiestre imaginile, observările, impresiile şi inspiraţiile ei multiple.

Am avut prilejul să cunosc pe poeta, mai deaproape, de acum 4 decenii. Fire blândă, timidă, aproape stângace şi neajutorată pentru exigenţele şi nevoile cotidiane ale vieţii, proza vieţii pentru poeta era inexistentă. Ea trăia în altă lume, în sferele superioare ale poeziei.

Din pricina acestor îndeletniciri de predilecţie, ale cultului ce avea şi manifesta cu putere irezistibilă pentru poezie şi jertfitorii la altarul ei, poeta a avut de îndurat în însuşi cercul restrâns al familiei proprii multe momente desagreabile şi dificultăţi. Mama ei, ori cât de iubitoare a copiilor săi, ca toate mamele, înzestrată cu simţ practic şi cu experienţă de viaţă, în îngrijorarea ei pentru viitorul şi soartea acestei fiice a sale, care numai trupeşte vieţuia pe pământ, nu arareori o mustra părinteşte pentru pasiunile şi preocupările ei poetice-literare, considerate pe vremea aceea dreplux, pe care nu oricine şi-l putea permite.

Poeta avea, cu toate acestea, amenajată în locuinţa părinţilor o cameră a ei proprie, unde se putea dedica integral şi neconturbată marei şi dragei sale pasiuni. Era continuu preocupată, obsedată chiar, de ea şi adeseori continua să-şi ţeasă pânza visurilor, a inspiraţiunilor şi să-şi depene caierul avânturilor ei poetice ori îşi fixa pe hârtie produsul inspiraţiilor ei momentane — la vecinii prietini ai ei şi ai familiei sale, dintre cari mai apropiate erau familiile Vătăşianu-Toma şi a subsemnatului.

Poezia de mai jos: „Preludiu" lui Il. Ch. se datoreşte unei astfel de ocazii şi s'a scris la anul 1900, în casa mea şi la biroul meu. Poeta, nesatisfăcută pe deplin de realizarea inspiraţiei sale, a rupt filele pe cari şi-a fixat versurile, şi le-a aruncat în corfa de hârtie. Găsite ulterior de mine, am păstrat „Preludiul" timp de 35 de ani şi mai bine, cu gândul de a-l publica cândva, după moartea poetei. Momentul acesta a sosit. O fac ca omagiu amintirii duioasei poete. Iată această poezie:

PRELUDIU

Lui IL. CH.[1]

. . . .

Apoi în dreapta mi-ai dat ramuri
Ce ai rupt din verdele maslin
Cu un surâs de fericire
Mi-ai zis în urma ta să vin.

Şi uite viu, dar calea-i lungă,
In drum mă poticnesc mereu;
Tu eşti atâta de departe,
Aşa de singură sunt eu.

Odată să-mi mai fi aproape
Să-ţi mai aud dulcele glas,
Din toate dorurile'n lume
Atâta dor mi-a mai rămas.

Mai prezint cetitorilor prin bunăvoinţa Dnei Ersilia Vătăşianu, buna prietină a decedatei poete, următoarele poezii inedite:

[1] Dintr'o familie de comerciant macedo-român, bine înstărit, a fost mama Doamnei Ersilia Vătăşianu, soţia directorului general al băncii „Albina", Sibiu.

[1] Idealul poetei era Ilarie Chendi, cunoscutul scriitor şi critic literar, pe atunci în redacţia „Telegrafului Român", Sibiu.

AMINTIRE

ANASTASIEI[1]

Şedeam la voi pe lângă masă
Sub învălişul de pridvor,
Nevestele torceau la vatră
Din fuse mari, cânepa lor.
Bărbaţii erau duşi la gloate,
Afară viscol, fum şi foc,
Tu, mamă, ne'ntăreai credinţa
In prăpăditul de noroc.
Feciorii doi trecură munţii
Să moară'n ţară pentru neam,
Căci ori şi unde se ridică,
Copacul e un trunchiu, un ram.
Copiii se jucau prin curte
Jocul nevoilor — răsboi
Ce ca o fiară sângeroasă
Din zare cobora spre noi.
Şi-ai ridicat deodată fruntea
Senină sub a vârstei nea,
Ochii tăi, tulburaţi de lacrămi
Au întâlnit privirea mea,
Ţi-ai întins braţele muncite,
Privind în curte spre nepoţi,
Şi-ai zis: „O, de-ar veni Românii
De ei să ne-alipim noi toţi,
Sdrobească-ne pe toţi bătrânii
Năvala sborului cumplit,
Dar să vedem în clipa morţii
Ardealul nostru mântuit!"

Mă uit îngândurată'n zare
Peste coline şi livezi,
Noi l-am văzut ca niciodată,
Vei fi ajuns şi tu să-l vezi?
Stau lâng'un zid cuprins de glie,
Din turlă chiuiesc copii,
Jos valea gârlei e'nflorită,
Sus culmea munţilor surii,
In depărtare dintre dealuri,
Domneşte falnic peste plai,
Cetatea biruinţei noastre
Cu mânăstirea lui — Mihai.
A înviat ca niciodată
Strălucitorul, sfântul vis...
Vom înfrunta cu'nţelepciune
Uniţi în toate, ce o fi scris! 1916.

LĂSAŢI-MA SĂ BEAU UITARE

Lăsaţi-mă să beau uitare,
Daţi-mi potirul alb, curat,
Am ocolit pământ şi mare
Să uit şi totuşi n'am uitat.

Fierbinţi îmi picură pe frunte
Lacrămi de rime şi de fiori
Râu pentru mine, fără punte,
Cu maluri fără pomi şi flori.

Cântare sfântă — poezie,
Cum de n'ai darul de-a scuti
De-a vieţii crudă ironie
Nevinovaţii tăi copii!

Mă prinde dor de-o nepăsare
Neştiutoare de păcat
Lăsaţi-mă să beau uitare,
Daţi-mi potirul fermecat!

Să plec şi eu unde se duce
Tot ce e viu, ce e atom,
Va rămânea un semn de cruce
Pe sbuciumarea mea de om.

Când nimeni nu va şti de mine,
Când nimeni nu va cumpăni
Durerea clipelor haine
Ce mi-a fost dat a le trăi,

Când lanţurile firei grele
Nu le va mai încătuşa,
Frânturi din cântecele mele
Din când în când vor învia. 1924

Poeta a mai scris şi o dramă poporală în versuri în 5 acte: „Păcatele părinţilor" — cetită de autoare într'un cerc restrâns de prietine, prietini şi literaţi sibieni. Aceştia din urmă o apreciau favorabil. Subiectul era dragostea între doi tineri, în calea căreia se punea faptul, că erau fraţi — fără a şti. In vederea evenimentelor răsboiului, ce se prevedea în 1913 manuscrisul acestei drame a fost predat de poetă, „pentru mai bună păstrare" la „Astra" secretarului II de atunci, dlui Octavian Tăslăuanu, având ştire despreaceasta şi secretarul I de pe acele vremuri, dl Octavian Goga. Manuscrisul a dispărut fără urmă. Toate cercetările de a-l găsi au fost zadarnice.

Am socotit de o datorie de pietate a noastră, faţă de răposata şi mult apreciata poetă, de care ne leagă amintiri plăcute şi sentimente de veche prietinie, ca, drept un modest omagiu, să ştergem colbul de pe un mănunchi de poezii inedite ale ei şi publicându-le să le salvăm de peirea, pe care, poate, nu o merită.

Versurile acestea sunt totodată un ultim salut al poetei, trimes prin noi, locului ei de naştere, al copilăriei, al adolescenţei şi al leagănului avânturilor ei poetice, Sibiului ei drag, nostalgia căruia o clipă n'a încetat a o purta în sufletul ei neprihănit, până în ultimele momente ale vieţii.

CONSTANTIN POPP

[1] Anastasia Toma, buna prietină a poetei.

ANII ŞI CLIPELE DIN URMĂ ALE POETEI

MARIA CUNŢAN

Maria Cunţan

De un şir de ani — din timpul marelui răsboiu — poeta cea mai de seamă a Ardealului şi fără 'ndoială una dintre cele mai talentate scriitoare ale noastre până azi, Maria Cunţan trăia la Bucureşti, adăpostită în Azilul de bătrâne „Domniţa Balaşa" al aşezămintelor Brâncoveneşti. Avea acolo chilioara ei şi se bucura de o deosebită consideraţie atât din partea celorlalte „azilence" — cum le numea ea pe celelalte tovarăşe de izolare de lume — cât şi din partea organelor de conducere ale Azilului.

Sfioasă şi discretă, cum îi era firea şi cum o arată şi întreagă opera ei poetică, nu-şi reclamase şi nu aştepta nici un fel de privilegiu, dar numele şi preocupările ei intelectuale îi asiguraseră dela început o situaţie aparte. Căci într'adevăr poeta Maria Cunţan n'a încetat „să scrie" decât atunci, când vre-o boală — şi în anii din urmă slăbiciunea şi neputinţa — o ţineau legată de patul suferinţei.

Şi dacă mulţi uitaseră de dânsa, iar parte din tineretul de azi nici nu luase, poate, cunoştinţă de cele două volume de poezii: „Din caerul vremii", semnate de ea şi apărute în editura „Minerva" din Bucureşti şi de tot sufletul ei femenin şi românesc risipit prin vechea „Tribună" din Sibiu şi prin atâtea reviste ca „Luceafărul", „Sămănătorul" etc. dacă, zic, unii o uitaseră, iar alţii nu o cunoscuseră, Maria Cunţan a simţit totuşi şi în viaţa ei retrasă de azil, bucuria recunoaşterii talentului şi a calităţilor ei de scriitoare. Şi este, cred, destul să amintesc aici, că M. Sa. Regina Maria a României nu lăsa să treacă nici o sărbătoare creştinească mai însemnată, fără să-şi amintească de dânsa. Şi „azilencele" rămâneau înlemnite şi cu mâna la gură, care pe unde se găseau, când vedeau că opreşte la scară „maşina dela Palat" şi că Doamna de Onoare a M. Sale Reginei Maria întreabă şi vrea să vadă pe „domnişoara Cunţan".

In azilul „Domniţa Balaşa" am cunoscut-o şi eu, personal — sunt vre-o patrusprezece ani de atunci — pe Maria Cunţan. Auzind — se vede — că Banca „Albina" din Sibiul copilăriei şi totodată locul consacrării sale oficiale, prin critica contimporană, ca scriitoare şi poetă, îşi deschisese o sucursală la Bucureşti, Maria Cunţan a ţinut să fie una dintre primele deponente — cu prea modestele ei economii — ale acestei Sucursale. Aşa i-am făcut cunoştinţa şi de atunci am rămas buni prieteni până la sfârşit. Până acum doi-trei ani — de când devenise mai neputincioasă — o vedeam cel puţin câte o zi pe săptămână în mijlocul familiei mele. Ne aducea aproape întotdeauna câte ceva nou din ce scrisese, sau revistele, în cari îşi publicase ultima poezie. O rugam să ne citească şi o ascultam cu evlavie par'că şi cu mare emoţie cum îşi depăna duios şi cu un fel de amărăciune în glas uneori, sau cu lacrimi de revoltă în ochi alteori — câte un crâmpeiu din viaţa ei fărămiţată în stichuri şi din visurile ei niciodată împlinite.

Apoi se linişte şi vorbiam despre altceva: de politica zilei, de răsboiul trecut şi de celce se temea că are să vie în curând (văzuse şi trăise evacuarea Bucureştilor!) şi de... Ardeal. Era plină de recunoştinţă pentru lumea din vechia „Ţară" care o adăpostise şi o adăpostea, şi-şi arăta adeseori amărăciunea că „fraţii de dincolo şi de dincoace" nu se'nţelegeau prea bine între dânşii.

O întrebam uneori, dacă nu se doreşte „acasă", acolo în Ardeal, la Sibiu. Iar ea îmi răspundea, mai la'nceput aproape totdeauna, negativ, ba uneori chiar cu un fel de groază sau revoltă, ca şi când s'ar fi temut să nu supere, cu acest gând

de întoarcere acasă, pe bunii Români din „Ţară", cari au primit-o la ei.

„Şi-apoi unde şi la cine să mă duc eu acolo la Sibiu ?" încheia câteodată această temă de discuţie, ce ni se părea că-i era nu numai dureroasă, ci şi enervantă în acelaş timp. Şi totuşi eu vedeam şi ştiam că-i era dor de casă şi-i era plin sufletul de Sibiu, de Ardeal şi de trecutul ei de acolo.

Aminteam mai sus, că Maria Cunţan, delicata şi duioasa poetă a Ardealului celui vechiu, a celui robit şi înstrăinat, n'a fost părăsită de inspiraţie şi n'a încetat a scrie până aproape în ultima clipă a vieţii sale. Şi — ceva mai mult — se pare că, trăind oricum izolată de lume în această republică a uitării, care este un azil de bătrâne, poezia din aceşti ani şi-a păstrat aproape neschimbată aceiaş factură sufletească din trecut şi se scaldă în aceeaş atmosferă discretă şi fină de feminitate, de viaţă rustică, şi presărată pe ici pe colo de naţionalismul ardelenesc de dinainte de răsboi. Cu alte cuvinte leagănul ei de inspiraţie poetică pare a fi rămas acela al epocei „Luceafărului" lui O. Goga şi al „Sămănătorului".

Poeziile din această perioadă de timp au apărut — cea mai mare parte — în diverse reviste literare mai puţin răspândite şi cetite, iar manuscrisele mai de seamă ştiu că le depusese, sunt câţiva ani de atunci, la Academia Română.

De vre-o câţiva ani poeta Maria Cunţan era instalată la „Sanatoriul Filaret", unde s'a stins ca o sfântă mucenică a unei vieţi de umbre şi visuri — împăcată, sau neîmpăcată cu soarta — care, precum se ştie, nu i-a rezervat cât a trăit prea multe bucurii din acelea aşteptate de ea ca „om".

Când în seara zilei de 24 Noemvrie 1935 a fost mutată de personalul sanatorului în „rezervă" (cameră cu un singur pat şi bine încălzită, având o destinaţie fatală) ar fi zis către sora Smaranda, care o îngrijea: „Vezi, soră dragă! Cât mi-am dorit eu în viaţă o cameră ca asta, *care să fie numai a mea*, şi n'am avut parte de ea, decât acum când... când nu-mi mai trebuie". A doua zi 25 Noemvrie 1935 la ora 8 dimineaţa şi-a dat sfârşitul.

Din mijloacele puţine, ce am găsit ca economii ale celei ce închisese ochii pe vecie, am îngrijit de cele necesare aşezării Mariei Cunţan în cimitirul Belu din Bucureştii ei dragi, cari au ocrotit-o şi pe cari ea i-a iubit.[1]

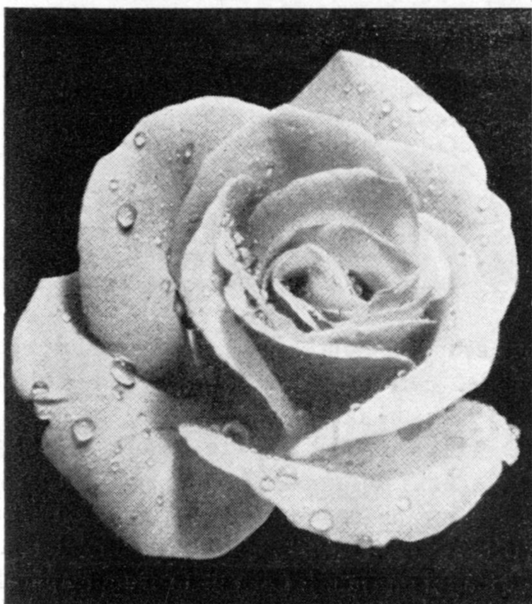
Pe drumul din urmă a fost însoţită de buchetul de flori al M. Sale Reginei Maria, care n'o uitase nici la moarte, de coroana de flori a Societăţii Scriitorilor Români şi de multe alte flori aduse de câteva doamne cunoscute şi prietene din trecut. A asistat la ceremonia religioasă şi a însoţit-o până la mormântul deschis între alţii şi dl prof. N. Iorga, iar cuvânt de ultim drum i-au rostit: D-na A. Vrioni în numele Asociaţiei Femeilor Inelectuale şi a Societăţii Scriitorilor Români, precum şi poeta Smara, ambele vibrând de calde sentimente omeneşti şi camaradereşti.

De încheierea acestor rânduri îmi permit a face apel la oricine ştie şi poate să aprecieze opera poetică şi naţională a Mariei Cunţan şi în special la Asociaţia pentru literatura şi cultura poporului român „Astra" din Sibiu, să se gândească, dacă nu ar fi cazul să-şi înscrie aceasta din urmă mai ales în programul ei de comemorări, şi numele aceleia, care a fost poeta Maria Cunţan.[2]

Bucureşti, Februarie 1936. S. ROŞCA

[1] I s'a putut cumpăra un loc de mormânt numai pentru 10 ani.

[2] „Fundaţiile Regale" ar face un lucru deosebit de plăcut şi folositor, dacă ar republica opera Mariei Cunţan, întregindu-o cu poeziile inedite ale delicatei poete. N. C.

Oglinda

Când în undele-ţi senine
Chipu-mi tânăr oglindeam,
Prinse ca'ntr'o bucurie
Amândouă surâdeam.

Azi, din ce în ce mai tristă,
Chipu-mi veşted când resfrângi,
Scump tovarăş de durere,
Ce'nduioşător mă plângi!

Ah, amarul curs al vieţii
Nici ţie nu-ţi vine să-l crezi
Şi nu-i departe ziua'n care
Te-or înveli, să nu mă vezi!...

DAFNA BLAGAIANA

Poezia religioasă a Mariei Cunțan

În literatura românească femeia-poet e o raritate. Romănca se mulțumește să citească poezia și numai arareori încearcă s'o și facă. Dintre femeile sărutate pe buze de albinele din Himet și cari au adus jertfe pe altarul muzelor, moartea a răpit din lumea existenței materiale pe Maria Cunțan.

Chiar acum se'mplinesc două decenii, de când Mariei Cunțan i-au apărut în 2 volume întitulate: „Din caierul vremii" creațiile poetice. Ce titlu rustic: Din caierul vremii! Suntem în epoca în care literatura voia să înfățișeze realitatea etnică, ceeace are mai poetic omul dela țară crescut în intimitatea lui străveche cu cerul și pământul, sincer și străbătut de fiorul religios. Caerul înseamnă în multe legende și basme populare viață, firul pe care-l întinde cineva, foarte asemănător Parcelor mitologice; ele semnifică firul vieții ce se scurge ritmic în Cronosul imutabil.

În acelaș sens e luat cuvântul „caer" și în titlul volumelor Mariei Cunțan. Poeziile ei nu sunt decât fragmente din firul ce se'ntinde din caerul vremii trecute prin sufletul ei sensibil și complex. Zic complex, căci din el nu lipsește nici Minerva, nici Eros. Cum ea a fost crescută în tradiția Bisericii străbune și nutrită cu idealul creștin, sufletul ei a fost străbătut de acest suflu creștin pe care îl întâlnim și în poezie. Cum pentru orice poet poezia e o harfă ce vibrează de vântul care bate și care e însuși sufletul poetului, impresionat de atâtea și atâtea lucruri — și în poezia Mariei Cunțan se deapănă dispersat printre versuri de altă natură, și viața în aspectele ei religioase.

Natura, pentru Maria Cunțan, nu e o realitate irațională, nu e născută din acel grăunte revoltat, care în cosmogonia lui Schopenhaur, voind să ajungă liber, s'a transformat în lume, în om, și totuși nu e liber și ca urmare e nefericit — ci e ceva mai sublim:

Biserică cu bolta sprijinită
Pe zidurile munților din ceață,
Amvonul tău e stânca prăbușită,
Stranele tale — văile'n verdeață,
Lumina e iconostas de rază
Sub care câmpul și-a înflorit covorul,
Brădetul de pe culmi ne tămâiază,
Cetania o murmură izvorul.
(Biserică, op. cit. I, p. 21).

Dacă natura e biserică, înseamnă că în ea locuește Divinitatea, Spiritul absolut. Cum și în om există ceva divin, insuflat primului om de Creator și apoi transmis și celorlalți, între acest ceva divin care e sufletul și Divinitate poate exista o legătură oarecare — și această legătură care de fapt e religia — se'ntărește prin rugăciune. Maria Cunțan prin „Rugăciune" mulțumește lui Dumnezeu că a ferit-o de rele, obișnuind-o a se înfrâna:

Îți mulțumesc, Putere uriașă,
Ce m'ai obișnuit a mă 'nfrâna
Și m'ai chemat de când eram în fașă
Cu glas de mamă, sub aripa Ta

și tot lui Dumnezeu îi cere ajutorul:

Întinde argintia ta podoabă
Peste durerea sufletului meu!

Viața e de multeori tragică. Poeta — cel puțin pentru mine — e pesimistă, dar:

Sufletul meu, tovarăș de cale
Credința ți-e zare și lupta ți-e cruce.

Și sufletul, condus de credință vede:

...dreapta cărare de Tine aleasă
Auriu luminată de-o zare străină.

Durerea prea mare face ca și ascensiunea spirituală spre Dumnezeu prin rugăciune să fie zadarnică. Ea zdruncină și mai departe sufletul. Zadarnic e și micul ei pelerinaj:

Acolo unde lângă schit
Pe-o cruce de stejar
Hristos cel mort e răstignit
Aproape de altar.
. . . .

Durerea autoarei, n'o poate alina nici locul de pelerinaj; cu toate acestea o bisericuță artistic lucrată, ctitoria vre-unui Domnitor din cele trecute vremuri, de pe zidurile căreia se pot descifra atâtea realități istorice — zice adio celui care vine o singură dată și vede numai cantitatea, dar zice la revedere celui pătruns de misticismul atmosferei micii bisericuțe.

Într'o astfel de ctitorie domnească:

Lespezi mari de peatră la altare
Spun povestea viței Brâncovene,
O cetesc cei sprijiniți de cârje
Și le pică lacrime din gene.
O cetesc bolnavii, ocrotiții
În biserica strălucitoare
O cetesc cucernicele maice
Din pridvoarele scăldate'n soare.
. . . .

și o cetește și autoarea și admiră gestul acelor firi nobile, cari și-au eternizat numele prin frumoasele locașuri de închinare.

Duhul creatorilor acestor locașuri sfinte plutește și acum. În popor, tradiția și bunurile spirituale se mențin ca ceva sacru. Precum lampadoforii antichității elene predau vecinului lampadarul și apoi muriau, tot așa și în trecut apărătorii tradiției au murit uneori pentru ea, dar erau bucuroși

că au predat-o cu limbă de moarte generației următoare. Dacă această comparație e universal valabilă, ea e și mai justă pentru trecutul românesc, în care tradiția cuprinde și religia și obiceiul și atâtea alte elemente, încât s'ar putea alcătui următoarea identitate valabilă pentru trecut: tradiție = ființa etnică.

Pe fondul tradiției generațiile crează acele serii de superstiții, cari apoi devin tot tradiție. Ideia aceasta a superstiției împreunată cu o religiositate mistică n'o expune într'o poezie originală, dar rezultă foarte bine, din „Pelerinajul la Kevlaar" tradus din Heine.

O mamă își îndeamnă fiul:

O, fiule, te scoală
Să mergem la Kevlaar
La sfânta, Preacurata
Să ducem și noi dar.

La Kevlaar:

Vin șchiopi și-aduc picioare
De ceară albă'n dar
Și ciungii mâni de ceară
. . . .
Și ceice dă o mână
La mâni e vindecat
Iar ceice-i dau picioare
Se duc jucând în sat.

(Pelerinajul la Kevlaar, II, p. 143).

Adoarme. Visează că Maica Domnului în atot bunătatea sa, vine la copilașul ei, îi alină durerea, îl face iarăși sănătos.

Dimineața:

Pe-o față ca de ceară
Lumina se juca,
Când fiul ei murise,
De zi se lumina.

Cu toate acestea nu dispereazǎ, nu se simte nemulțumită, ci aduce laudă Maicii Domnului:

Fecioară, Te mărim.

Mai puțin fatalistă decât poezia de mai sus e poezia „În seara de Crăciun", când, stând lângă foc, se gândește la copiii morți.

Sărbătoarea creștină a nașterii Domnului e pentru ea ocazie de reculegere spirituală, de meditare asupra sorții băiețașilor trecuți în lumea celor care nu cuvântă.

În poezia religioasă a Mariei Cunțan, e un lirism sincer.

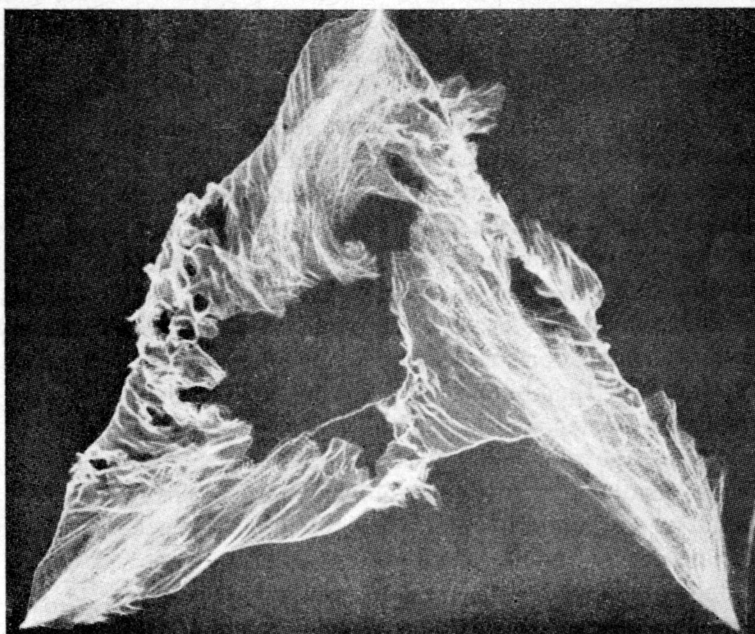
IOSIF E. NAGHIU

CRONICĂ ȘTIINȚIFICĂ

Dela piatra filosofală la transmutația materiei

In cronica trecută ne-am oprit la marginea împărăției atomului de Hidrogen — cel mai simplu dintre toți atomii — compus dintr'un nucleu și un electron. Dar câte taine nu mai ascunde această lume infinit de mică?... Atomii celorlalte corpuri de pe Pământ sunt construiți asemenea sistemului solar: au în centru nucleul (încărcat cu electricitate pozitivă), iar în jurul lui se învârtesc într'un dans amețitor — fără să se stânjenească unul pe altul — mai mulți elecroni la distanțe diferite. Nu există în natură decât 92 de corpuri simple, sau elemente. (Așa sunt de exemplu Hidrogenul, Oxigenul, Clorul, Aurul etc.). Milioanele de substanțe pe care le întâlnim sunt combinații ale acestor 92 de elemente. (Așa de exemplu apa e compusă din Hidrogen și Oxigen; sarea din Clor și Sodiu etc.). Cele 92 de elemente se deosebesc între ele numai prin numărul electronilor cari se învârtesc în jurul nucleului. Așa de exemplu Hidrogenul are un electron, Aluminiul are 13; Argintul are 47; Aurul are 79, Plumbul 82 și cel mai bogat e Uraniul care are 92 electroni. După unii fizicieni, materia nici n'ar fi altceva decât roirea aceasta necontenită a electronilor în atomi și printre atomi.

Ceeace ne interesează însă pe noi aici nu sunt considerațiile, cari tind să devină speculative, despre constituția materiei, ci răspunsul la o în-

O schinteie formidabilă. Curent trifazic de un milion de volți

trebare care desigur s'a ivit în gândul tuturora: Aceste părticele de materie, în ce măsură influințează viața noastră cea de toate zilele? Ce foloase tragem noi de pe urma lor? Sau sunt numai subiecte de povești, bune de adormit copiii?... Lăsăm să răspundă la aceste întrebări pe unul din marii noștri oameni de știință: Dl Prof. G. G. Longinescu dela Univ. din București (într'un articol: Inchinare Electronului): „Electron, atom de electricitate, ești mic și ușor, ești tot ce cunoaștem mai mic și mai ușor. Ești de două mii de ori aproape mai ușor decât atomul de Hidrogen. Și totuși ești tot ce știința cunoaște mai iute, mai harnic și mai neobosit. Ca toți ceice sunt mici, muncești pentru cei mari. Tu alergi și asuzi pentru noi. Tu ne duci și ne aduci scrisul și vorba prin telegraf și telefon. Tu ne aprinzi lumina electrică. Tu te înhami la tramvaiul electric. Rob osândit să învârtești ziua și noaptea pietrile de moară, tu învârtești fără odihnă motoarele electrice. Tu sufli cu aur și cu argint, prin galvanoplastie, ca cel mai neîntrecut giuvaergiu. Tu ești fierarul care făurește în cuptorul electric metale de tot felul. Iar când te înfurii, te faci fulger și trăznet, sfărâmi și aprinzi într'o clipă tot ce-ți iese în cale Te miști în raze catodice și în razele de Radiu, cu iuțeli uriașe ce se apropie de trei sute de mii de km. pe secundă... Și totuși, neasemuit mai ușor decât tine, electron, și mai aproape de nematerie este gândul, părticică ruptă din Dumnezeire"... (Cronici științifice vol. III).

Fără să bănuim măcar, electronul ne face atâtea servicii, el e în fiecare clipă între noi și ne înlesnește de atâtea ori traiul. Ce bun prilej pentru omul lacom... de știință să-și subjuge și mai mult acest supus credincios, să-l exploateze la maximum, să-i stoarcă toată energia de care e capabil, să-l înhame la toate treburile noastre zilnice.

Ceeace l-a ispitit mai mult pe om, a fost posibilitatea de-a transforma un corp într'altul (sau cum se mai zice: transmutația materiei). Căci iată ce și-a zis el: dacă două corpuri simple se deosebesc numai printr'un număr oarecare de electroni, de ce n'am încerca să scoatem sau să adăugăm noi niște electroni, pentruca să ne fabricăm un corp dorit, de exemplu Aurul? Aurul are 79 electroni, Plumbul are 82 electroni. Să scoatem plumbului 3 electroni și am fabricat Aurul!... Iată reluată — pe alte căi, cu alte mijloace — de știința secolului al XX-lea problema care a preocupat pe alchimiști: „piatra filosofală". Ceeace a încurajat pe omul de știință să încerce transmutația materiei, este modelul pe care-l oferă Natura însăș, prin desintegrarea atomului de Radiu. Cine n'a auzit de Radiu? In mod natural acesta emite niște raze (cari se întrebuințează mai ales în medicină) și astfel Radiul se transformă într'o serie întreagă de alte corpuri, terminând să se oprească la Plumb. E drept că unei bucăți de Radiu îi trebue 16 secole pentruca să se reducă la jumătate din greutatea sa!...

Iată deci știința modernă la lucru. Inarmată cu cele mai perfecționate aparate, în zeci de laboratoare, „bombardează" atomii pentru a le smulge sau împrumuta electroni. Bombardează nu-i spus la întâmplare, căci se execută un adevărat bombardament, în care ghiulelele sunt tot electroni. Corpul care urmează să fie transformat se închide într'un tub, în care se produc descărcări electrice de milioane de volți (adevărate trăznete artificiale!), cu scopul de-a lovi atomii drept în inima lor, în nucleu. Bombardamentul se face uneori chiar cu razele emise de Radiu, sau cu alte raze produse de om (raze alfa, raze X etc.). Mijloacele de bombardament întrec pe cele întrebuințate în răsboiu, atât în cheltuială și aparatură, cât și în ingeniozitate. Trebue să ne grăbim însă să adăugăm, că nu se urmărește propriu zis transformarea Plumbului în Aur; aceasta ar fi numai o consecință a încercărilor ce se fac azi cu alte corpuri mai ușor de transformat. Date fiind dimensiunile extraordinar de mici ale nucleului, ușor ne putem închipui cât de delicată e operația transmutației. Totuși s'au reușit câteva transmutații; de exemplu Borul s'a transformat în Azot și Berilul în Cărbune.

Va reuși oare omul să-și fabrice idolul său de veacuri: Aurul?... Și dacă va reuși va fi mai fericit? Intrebări la cari e inutil să răspundem. Interesul științific al succesului va fi neasemănat mai mare decât iluzia trecătoare a unei fericiri relative.

A. CREANGĂ

Dor

Ziua de cremene
a prins să depene
sară.
Norii, din ugere,
scapără fulgere,
pară.

Singur cu trăsnetul,
negru ca țipetul
nopții,
Imi sfarmă zăvorul,
mi-înplântă dorul,
colții.

Văzduhul geme
și lutul geme,
urlă.
Simt cum se urcă,
dorul de ducă
turlă.

ILIE ȚARINĂ

Desechilibre sufleteşti

III. IMAGINATIVII ŞI CEI CU JUDECATA FALSĂ

Ştim că imaginația reproduce sau reprezintă sensațiuni vechi sub formă de imagini sau grupează fragmente din aceste imagini făcând combinații nouă, devenind deci creatoare. Ea îşi trage origina din memorie şi poate antrena individul spre fantazie şi minciună.

Imaginativul este considerat ca un excitant intelectual.

Când imaginația domină exclusiv individul, atunci el se comportă ca şi cum ar fi rămas în stadiul copilăriei, când facultatea se arată exaltată în mod normal.

In jocurile copiilor putem studia uşor imaginația lor. Fetița este pentru păpuşa sa, rând pe rând mama sau prietena care vine în vizită. Are față de ea un întreg repertoriu de întrebări şi răspunsuri împrumutate fie din familie, fie din jurul ei sau din societate. Băiatul reproduce bătăliile cu soldații săi de plumb şi ia atitudinea eroului plin de aventuri, etc.

E. Poë şi Jules Verne au scris destule cărți pentru ei. Alături de aceste jocuri inofensive, minciuna reprezintă o altă formă de activitate imaginativă, la care copilul nu trebue să se obişnuiască, căci îi poate fi nefastă mai târziu.

Desechilibratul imaginativ nu are inimă decât pentru fanteziile sale, pentru himerele sale, care de cele mai multe ori sunt în funcție de instinct. Insuficiența judecății îl face uneori nu numai să mintă istorisind cu fapte trăite lucruri imposibile, dar să facă comedie imitând sau reproducând modelele pe cari i le dă imaginația. Substituind adevărului, o credință în evenimente imaginare, în fapte inexistente, aceşti desechilibrați ajung la ceeace oamenii de ştiință numesc mitomanie, stare ce este normală la copiii ce nu pot aprecia consecințele.

Minciunile mitomaniace sunt active şi pasive. Cele dintâi reprezintă invențiuni romantice şi individul trăeşte în fabula sa. El se consideră în situații strălucite pe care şi le închipuie, simulează scene şi atentate fanteziste, pentru a se convinge pe sine şi pe alții.

Mincinosul pasiv suportă minciuna sa ca pe un vis, fără a căuta să-şi conformeze viața acestui vis. S'ar părea că este mai mult un bolnav de spirit decât un mincinos. Această distincție rămâne însă numai teoretică, căci mitomaniacul amestecă de obiceiu minciunile active cu cele pasive.

Când lipsa de avere împiedecă pe desechilibrații imaginativi să-şi realizeze visurile, atunci ei recurg la excrocherie, uzurpări de funcțiuni, de titluri, etc.

Dacă se întâmplă însă să fie bogați, atunci ei sunt acei ce aruncă banii pe fereastră căutând să ia ochii şi să ameţească lumea cu situația lor regală. Necesitatea de exaltare şi mania grandoarei îi împing să apară totdeauna în situații superioare aceleia pe care o au şi să se încarce cu onoruri pe care nu le posed.

Desechilibratul imaginativ oferă un teren favorabil histeriei. In histerie imaginația vie se traduce prin acte dăunătoare sieşi. Histericii joacă o comedie cu trupul şi în detrimentul sănătății lor. Este greu să separăm la ei imaginația, de gradul înalt al sensibilității. Sunt oameni ce conduc un vis la un grad mare de intensitate simțind o emoție agreabilă.

Histericul oferă câmp de studiu psihanalistului, care consideră refularea tendințelor sexuale drept o cauză a stării individului.

In practică prin histerie înțelegem pitiatismul, adică reproducerea prin imaginație a simptomelor unei boale. De obiceiu se reproduc tulburările de mişcare şi de sensibilitate. Sugestia vindecă astfel de tulburări. Histeria are o rea reputație pentru public. Ea se prezintă ca o Mesalină veşnic înflămânzită de plăceri şi niciodată satisfăcută. Minciuna şi răutatea histericului trec pe al doilea plan.

Delictele histericului sunt identice imaginativului.

Judecata falsă. Indivizilor emotivi, instinctivi, imaginativi cu exaltație intensă li se poate uneori suprima sau reduce la minimum judecata sau raționamentul.

Această categorie de desechilibrați cu judecata falsă se remarcă prin aceea, că ei urmăresc să facă ceeace cred, fără a putea justifica cum trebue actul lor. Nu am putea spune că raționalismul lor este deviat, dar el este scindat în două. Prima parte prepară acțiunea mai mult decât o discută. Preparația constă într'o repede asociație a câtorva idei sau a câtorva argumente sărace. In acest timp de preparație este imposibil ca cineva să intervină şi să facă să se audă vocea rațiunii. De prisos este deci orice elocvență, orice argumentare, orice invocare de bun simț. Nu este ascultat, sau când câte odată îți lasă impresia că îl ascultă, el urmăreşte în realitate cu gândul numai satisfacerea ideii sale. Dacă-l laşi însă în pace, atunci asişti la a doua parte a judecății sau raționamentului său fals, căci caută

să-ţi demonstreze că a lucrat bine şi pe bază de raţionament sau afectivitate.

Câte odată desechilibratul cu judecată falsă se crede aşa de superior, încât nici nu mai caută să-ţi răspundă la argumentele sau obiecţiile tale.

Foarte rar se întâlnesc unii cari regretă cele invocate şi promit să reflecteze mai mult în viitor. Acesta este însă un fel de compromis ce rămâne fără rezultat, căci el nu se îndreaptă aşa uşor.

Raţionamentele false ale unui astfel de desechilibrat sunt de obiceiu inspirate de orgoliu, amor propriu, dispreţ sau neîncredere, uneori chiar din misticism sau pasiune politică.

Orgoliul provine dintr'o dispoziţie înăscută care depinde de instinctul de conservare. In realitate orgoliul nu conservă, ci compromite fiinţa individului. Orgoliosul se îmbată de o încredere fără margini în pretinsa şi propria sa superioritate, dispreţuind anturajul. El reclamă satisfacţiuni imposibile lovindu-se deseori de rezistenţele mediului care nu se supune cerinţelor lui.

Acest fapt îl face neliniştit, gelos şi îi măreşte neîncrederea în oameni.

Ceva mai redus ca orgoliul este amorul propriu, care se ataşează tot instinctului de conservare.

Se reproşează de obiceiu copilului apatic şi leneş, că este lipsit de amorul propriu. Nu-i motiv să insistăm prea mult asupra lui la această vârstă, deoarece la vârsta adultă excesul de amor propriu ajunge să constitue un obstacol la buna armonie în societate.

Amorul propriu se exaltează prin şansă. Când din întâmplare individul obţine vreun succes, se crede alesul zeilor şi atunci orice succes crede că trebue să-i aparţină

Orgoliosul pasionat fiind mereu neliniştit şi neîncrezător, caută de cele mai multe ori în anturajul său cauza stării sale rele.

Paroxismul neîncrederii îl poate conduce uşor spre idei de persecuţie. Dacă la început persecutatul are un sentiment vag asupra persecutorului, mai târziu aduce preciziuni asupra lui.

Câte odată desechilibratul cu judecata falsă evită societatea. Ca şi imaginativul, se izolează pentru ca speculaţiile sale să nu se lovească de contradicţiile vieţii.

Orgoliul şi neîncrederea stau nu numai la baza delirului de persecuţie, dar şi a altor delire, ca: acel de grandoare, de revendicare, etc. Acestui din urmă delir i se mai adaogă de multe ori gelozia.

De gelozie se apropie anonimografia sau scrisul anonim.

Acţiunile omeneşti de astăzi sunt aproape identice celor din trecut. Şi astăzi ca şi în trecut întâlnim cazul unei fete bătrâne, care caută printr'o scrisoare anonimă şi obscenă să exprime un derivativ al unei dorinţe nesatisfăcute.

Am spus că misticii şi politicii pot intra uneori în categoria oamenilor cu judecata sau raţionamentul fals. Unii pot comite delicte şi chiar crime. Citez pe misticul Verger, asasinul Monseniorului Sibour, care se credea desemnat de Dumnezeu ca apostol şi însărcinat să răsbune o religie ultragiată, iar printre politicienii anarhişti menţionez pe Vaillant, care a aruncat o bombă în Camera franceză şi pe Bonomini, care a ucis pe şeful fascist din Paris. La judecată acest din urmă a spus: „Am ucis, fiindcă aşa mi-a dictat conştiinţa".

Insuficienţa intelectuală a desechilibraţilor cu judecata falsă constitue o piedecă la adaptarea lor, iar când pasiunile sunt tari, nu mai permit nici o discuţie, nici o întârziere în executarea actului.

(Va urma) Dr. GH. PREDA

Descătuşare

De când mă ştiu, în mine mă ştiu şi mă rotesc
Aşa cum se roteşte, în sine însăşi, sfera
În jur de neatinsul centru, ca himera:
Am soarta bietei stele pe care locuiesc.

Nu pot scăpa din mersul rotund şi mărginit.
Sunt propriei mele fiinţe un jalnic satelit,
Ci calc aceleaşi puncte pe cercul meu din spaţii
Visând zadarnic stelele altor constelaţii.

Lumina mi-e din soare, doar negura-i a mea.
Decât rotirea tristă, identică şi grea,
Mai bine sborul liber cu aripile'ntinse:
Vreau oarba rătăcire a unei stele stinse...

P. POSSA

Gânduri...

Dacă muma'n faşă
Mă ţinea cu stânga,
Nu purtam cămaşă
Şi mâncam cu... brânca.

De l domnia'n sine
E ca apa'n ciur:
Când o chemi la tine
Fuge prin prejur

Dac'am spart tăbliţa
Că-mi era prea dragă,
Muma-mi luă alta
Şi cu ea o vargă.

Bată-le Ulfila
Buchii blestemate,
Mai mult cu de-asila
Le ceteam pe carte.

Azi ts domn tn lume
Domn pe frunză verde,
Port tn grai un nume
Ce'n lume se pierde.

Dacă vremea dusă
Drum şi-ar face iară,
Viaţa mea apusă
I-aş da-o povară;

Căci un făt al gliei
Aş vrea iar să fiu,
Să dau foc domniei
Şi să n'o mai ştiu.

GH. NOVEANU

NOTE DE DRUM

PRIN ȚĂRILE APUSENE

Austria, după războiu, când n'a mai rămas din ea decât o fâşie lungă şi îngustă, a renunțat la visul ei de Gross-Österreich, s'a făcut cuminte şi s'a apucat de turism. Bogățiile adunate în timpul ei de mărire, le-a întrebuințat pentru împodobirea Vienei cu edificii, bulevarde şi opere de artă, aşa încât azi capitala Austriei este o falǎ a austriecilor. După răsboiu n'au mai avut bani pentru împodobirea Vienei, dar au avut pentru şosele, pentru curățenie şi pentru desvoltarea turismului, astfel, încât azi Austria este o țară de turism în care streinii au ce vedea dela Viena culturală până la Salzburgul cu festivalurile lui anuale Mozartiene.

— „Mânați la stânga drumului", îmi spune informatorul meu dela chioşcul din Kittsee, făcându-mă atent că în Austria se mână la stânga drumului, nu la dreapta, ca în România. Un lapte nefalsificat, pe care l-am beut la „Molkerei"-ul (lăptărie) unui sătuleț, mi-a stâmpărat setea şi foamea şi-am pornit cu maşina încet şi la stânga drumului, pe drumul minunat asfaltat şi „staubfrei" care duce la Viena, marea capitală a unui imperiu care dicta în Europa, ajunsă acum mare capitală a unei ărişoare plină de frumuseți, de curățenie şi de oameni culți şi de omenie.

Dacă dela Kittsee aş lua-o la dreapta, după câțiva km. aş ajunge în oraşal Pojon (Bratislava, Pressburg) în Cehoslovacia, care se şi vede din maşină. Planul excursiei mele însă nu atinge Cehoslovacia de data aceasta (poate peste vre-o douăzeci de ani, când ficatul şi fierea mi se vor bolnăvi să trec şi prin Karlsbad, să mi le vindec!), aşa că-mi continuu drumul minunat de asfalt prin localități necunoscute şi curate şi după un drum de 64 km. îmi fac intrarea printre cele dintâi case ale cartierului din marginea Vienei, merg neimpiedecat de nimeni alți 11 km., cât ține raza oraşului Viena, apropiindu-mă tot mai mult de inima oraşului până în Kertnerstrasse, unde îmi stabilesc „cartierul general", într'un pension unde plătesc 18 şilingi pentru 24 ore, cu pensiune complectă, şi unde Malchen sau Gretchen — cum va chema-o — îmi arată garajul, apoi camera, în care mă simt în adevăr „ca la mine acasă".

VIENA

Odinioară — până în Octomvrie 1918 — capitală de mare imperiu cu reşedința suveranului care era totodată împărat al Austriei şi rege „apostolic al Ungariei" — azi Viena este „oraşul valsurilor" lui Strauss şi al amintirilor trecutului. Nu zăbovesc în el, dar în frumoasa mea plimbare pe care o fac cu automobilul meu prin bulevardele largi ale acestui oraş frumos, gândul meu mă poartă înapoi cu sute de ani şi până în prezent îmi înşirui lucrurile cari îmi leagă amintirea istorică de acest oraş, care a condus atâta timp destine româneşti...

Până sub zidurile Vienei a ajuns odinioară Voevodul român Şerban Cantacuzino cu soldații cari ajutau de nevoe pe turcii cari asediau Viena şi de atunci datează capela moldovenească — Moldauer Kapelle — care există până azi.

La Viena a umblat şi bietul Horia să ceară dreptate dela împăratul Iosif al doilea, pentru românii din Ardeal. Prin Viena a trecut bietul Petru Schiopu cu caravanele lui, când s'a refugiat pribegind din Moldova şi s'a dus să petreacă şi să moară în Tirol cu soția şi copilul său.

Prin Viena a trecut şi a zăbovit Dinicu Golescu în călătoriile lui lungi făcute prin Europa.

La Viena locuia odinioară acela, căruia Românii, după „imperatoru" roman îi ziceau „împăratu" — singurul cuvânt dinastic în adevăr împământenit în limba românească, *nu rege*, care e un cuvânt creat dela 1888 încoace. Prin Viena au trecut regimentele româneşti cari au luptat pentru împăratu la Custozza, Piemont, Arcole şi tot prin Viena a trecut şi Onea lui Oproiu — păzitorul de acum al casei mele, *castelanul* meu — în vara anului 1866 când a luptat şi el cu regimentul 64 din Orăştie la Königgrätz („Câne creț") două luni, atâta cât a ținut răsboiul de atunci. La Viena a petrecut Eminescu scriind câteva poezii geniale şi tot aci a 'nceput idila lui cu Veronica Micle venită şi ea aci dela Iaşi să-şi vindece o eczemă altoită pe organismul ei limfatic. La Viena a fost întemeiată societatea studenților români „România Jună", la care a petrecut Ciprian Porumbescu

Viena: Parlamentul

Viena. Schönbrunn

compunându-și tot aici melodia pentru marșul răspândit „Pe-al nostru steag“ al lui Andrei Bârseanu, melodie pe care aproape nimeni nu știe că după răsboiu Albanezii au adoptat-o pentru imnul lor regal, așa încât, bunule cetitor, dacă vre-odată vei ajunge în Albania și plimbându-te prin capitala țării albanezilor vei auzi vre-o muzică militară cântând „Pe-al nostru steag“, să nu-ți închipuești că e cântat în cinstea ta, ci să ști că e cântat în cinstea regelui lor și să stai în loc, să te uiți la muzică și să-ți iei pălăria din cap, căci altfel ești amenințat să te bage în pușcărie pe osută și unu de ani, adică pe viață. La Viena a petrecut cei mai glorioși ani ai săi, titanul Beethoven, unde e și îngropat. La Viena au plecat românii ardeleni cu „memorandul“ la împăratu, să le facă dreptate și nu i-a sprijinit nimeni afară de bunul primar de atunci al Vienei, Carol Lueger care a fost un mare filoromân. La Viena, pe câmpul dela Aspern, a sburat cel dintâi aviator român Aurel Vlaicu, o glorie curată a românilor. La Viena, în Zittahof, a fost mutat în timpul marelui răsboiu regimentul 64 din Orăștie și până aci se duceau femeile noastre din Poiana, din Jina și din Orăștie cu *de mâncare* la bărbații lor, pe cari înainte cu câteva luni îi petrecuseră la gară plângând după ei și jelindu-i: „puiu nieu“! iar ei cari se duceau la „Viena“ le cântau cu flori la pălărie:

Hai mândro și mă petreci
Di icea până la Beci!

Tot la Viena a mers în seara de 14/27 August 1916 declarația de răsboiu a României. Ultimul cuvânt al Românilor cătră *împăratu*!

Acum când eu mă plimb cu mașina mea pe străzile marelui oraș Viena, al micei țărișoare Austria, îmi trec toate acestea prin minte și nu opresc decât aproape de marea Operă, admirând frumoasa statue a lui Goethe și gândindu-mă la Goethe al *nostru*, la genialul Eminescu, care mort în 1899 nici până azi n'are o statue care *să samene cu el*. Trec pe lângă statuia Mariei Terezia gândindu-mă la regimentele ei de grăniceri, regimente cari o iubiau ad *litteram*, statuia lui Iosif II împăratul, cu care a stat de vorbă Horia, Schönbrunn, fosta locuință a împăratului, biserica Capuținilor în care sunt înmormântați împărații Austriei, statuia lui Mozart, Schubert, Beethoven, muzeul în care găsim tabloul care reprezintă pe Mihai Viteazul și pe Floricu și în fine biserica Sf. Ștefan cu turnul ei care domină orașul întreg, întocmai cum turnul Eiffel se ridică deasupra Parisului.

(Va urma) Dr. EUGEN DOBROTĂ

Epigrame

UNUI DOCTOR DE NAS, GÂT ȘI URECHI...

„Specialist: nas, gât, urechi“
Pe firma dela poartă scrie,
Dar te pricepi, precum se vede,
Și'n taine de bucătărie:
Din toate astea faci piftie.

DLUI PROF. N. CARE NU RÂDE NICIODATĂ

Sfinxul, că este de piatră,
Și tot par'că mai zâmbește;
Dar pe fața dumitale
Nici un zâmbet nu'nflorește.

LA ASTA, D-NA M. ADAUGĂ:

Să fi râs sfinxul vre-odată
Mă'ndoesc;
Doar când te-a văzut pe tine,
Bănuesc.

DINU MEHEDIE

VITRINA CARȚII

CRONICA LITERARĂ

Al. Lascarov-Moldovanu: ROMANUL FURNICEI. Ed. Cugetarea. Pag. 305, Lei 60.

Doi tineri discută împreună. Unul apără spiritul, celălalt materia. In discuția lor intră meșterul Gustav, care le spune, împăciuitor, că problema pe care o agită ei este cea mai grea problemă a vremii noastre. E fabula Greerului și a Furnicei. Dar o fabulă nouă. O cităm aci, fiindcă ea rezumă întreaga acțiune fantastică a romanului.

O furnică
Bătrânică,
Toată viața adunase
In hambare și in case
Avuții nenumărate;

Iar pe Greerele frate
Dela poarta ei venit,
Mii de ani l-a tot gonit,
Și l-a certat
Neîncetat,
Zicând că'n lume-a lui cântare
Nicicând un rost nu are.
Și Greerul așa, certat,
Dela Furnică a plecat.

Dar iată, într'o zi
Furnica se trezi,
Pe negândite, dintr'odată,
De-avere desgustată.
Și-un dor nelămurit, dar mare,
O prinse de cântare.
Că viața ei întreagă
Numai averea-i fuse dragă
Și nici măcar o clipă
Cântarea pe-o aripă
N'o purtase,
Și nici o 'nsemnătate ea nu-i dase.
Acum vedea
Și seama își dădea
C'averea singură nimic nu 'nseamnă,
Că ea te 'ndeamnă
La răutăți și strâmbătate;
Că'n viață: nedreptate
Și vrajbă și nelegiuire,
Peste fire,
Aduce după ea
Și face astfel viața, din ce în ce mai grea.

Atunci aproape de-a muri,
Spre Greer porni,
Și ne'ncetat cu cât mergea
Furnica 'ntinerea.

•

Și iată c'a ajuns
Și lui i-a zis: — „Deajuns
De mii de ani
Dușmani
Am fost,
Eu azi, averei nici un rost
Nu-i mai găsesc,
O părăsesc!...
Sau dacă vrei, o dau pe vânt:
Invață-mă numai să cânt!..."

•

Astfel Furnica greu vorbi
Și către Greere privi
Iar Greerul cu glas duios,
I-a zis: — „Voios
Eu astăzi sunt
Aicea, pe pământ,
Că-mi văd întruchipat
Un vis, de mult visat.
Că tuturor ades le-am zis,
Cu sufletul drept și deschis:
„Cântarea noastră e nimica
Dacă n'o cântă și Furnica".
Apoi, decâteori cântam,
Pe tine te-așteptam
Să vii,
Și călăuză să ne fii
In lung de vreme,
Dar, ostenită să tot cheme,
Răbdarea ne-a murit.
Și-acum de-odat'ai răsărit
Aici, în casa mea,
Și-mi spui c'ai vrea
Să cânți,
Pe-aripele cântării să te-avânți!
Cântarea mea, Furnico, eu bucuros ți-o dau,
Dar să mă lași să iau
Și eu un bob de minte
Din firea ta cuminte.
Și-atuncea, din cântarea mea
Și din înțelepciunea ta
S'o naște pentru viitor
Cântarea tuturor...

•

Pe urmă mâinile și-au dat
Și pentru veci s'au împăcat
Greerul nostru cu Furnica...

Pe fondul acestei fabule se țese întreagă descrierea. Cei doi tineri, plecați din camera lui Gustav, se urcă în mansardă, se trântesc obosiți pe paturi și adorm în zorii zilei.

De aci încolo acțiunea trece în împărăția visului. Tinerii însoțiți de „Domnul Pnevma-kalon-kezoiron" (Duhul bun și isteț) sunt transportați pe aripa unui nor în cetatea de basm a Furnicei. Aici află pe regina averii, Furnica, bolnavă, deși trăia într'o cetate plină de toate avuțiile pământului. Pnevma îi cântă și constată că boala ei este Greerele.

— „Furnica e bolnavă de moarte fiindcă n'a cântat niciodată"... Trebue împăcată cu greerele.

— Furnica suspină și plânge. In cele din urmă pleacă să-și răscumpere greșala și să se împace cu Greerele. Pe drum Pnevma îi arată nenorocirile pe cari le aduce averea. Furnica plânge mereu, dar întinerește și se înseninează cu nădejdea, că sfârșitul călătoriei va fi bun.

In fine, ajung la cetatea Greerului și află că și el trăește nefericit pe urma despărțirii de Furnică. Intâlnirea e mișcătoare. Totul se schimbă sub vraja luminii și a iubirii. Curtea îmbracă haină de sărbătoare. La festivalul aranjat de Cristinel (întruparea dragostei) se cântă cântarea Greerului: balada Furnicii nefericite, pornită spre cântare, — compoziție făcută de Greer, în ceasurile-i de durere. Furnica ascultă înduioșată și fericită. O babă vrea să declame vechea fabulă a Greerului și Furnicii, dar e huiduită de public și în locul ei declamă o fetiță *noua fabulă.* Apoi Greerul trimite pe Crainicul cântării să vestească în lume pacea dintre avere și cântare. „Du-te peste tot locul și spune oamenilor că vechiul lor păcat s'a prăbușit în nimicnicie de-acum încolo... Averea va avea lumina bună a Cântării, iar Cântarea va avea bobul de înțelepciune a Averei"...

Două mari falduri de cortină acopăr toată scena și lasă în fața lor pe cei doi tineri, Ioan și

Ştefan. Apoi, în mansardă, Pnevma şi Cristinel dispar, Ioan şi Ştefan se trezesc şi sub vraja visului se împacă, vestesc meşterului Gustav împăcarea, cântă mai departe cântarea nouă şi pleacă în lume spre o luminoasă zare de fericire.

Acesta e romanul Furnicei. Un vis grozav, în care se desfăşură grandios întreagă tragedia averii, fără sufletul cântării şi fără trupul averii Sunt pagini impresionante, ca de basm, deşi icoanele lor sunt luate tot din realitate, din viaţa reală desgolită la tot pasul şi pipăită pe toate părţile ei bolnave.

Indeosebi impresionantă este călătoria nocturnă a dlui Pnevma şi a Furnicei cu lotca prin Deltă, unde întâlnesc plaurul cu artistul ce vrea să cânte şi nu poate. In noaptea întunecoasă, singur pe bordul plaurului uriaş, artistul înalţă mânile spre cer, caută inspiraţie şi vrea să cânte. Dar stă mut şi încremenit. Căci lira lui este fără coarde. Şi-a vândut strunele pe bani. Darul l-a prefăcut în tejghea. Din gentilom al artei a devenit „grăjdar al Satanei"; a scos la iveală gunoiul, mocirla, bălegarul şi le-a îmbrăcat în „haina împărătească a artei". Apoi, doritor de avere, le-a vândut ca otravă. E un aspect, din cele multe, sub care romanul ne arată cum se prezintă viaţa şi averea, fără harul cântării pe care îl dă spiritul sacru.

Ca şi *Mamina, Romanul Furnicei* este o strălucită apoteozare a virtuţilor biblice într'o lume, ce are curajul să-şi mărturisească nefericirea, deşi simte adânc în suflet atracţia spre cântarea mântuirii creştine. IL. V. FELEA

Ioan Colan: CASINA ROMÂNĂ DIN BRAŞOV 1835—1935. Institutul de arte grafice „Astra" Braşov, 1935. Pag. 176+LXXXII.

In toamna anului 1935 „Casina Română" din Braşov a împlinit un veac de existenţă. Ce împrejurare fericită şi măgulitoare pentru atât de vrednica instituţiune românească a Braşovului!... Şi cât de pilduitor ne este acest veac de luptă şi de afirmare izbânditoare! Adică... nouă celor de azi, cari încă nu ne-am deprins să apreciem în destul importanţa duratei pentru aşezămintele de educaţie şi cultură tradiţională.

Membrii în viaţă ai „Casinei Române" au socotit să aşeze piatră de popas, când s'a împlinit sorocul de un veac. Şi au cinstit aşezarea semnului de omagiu binemeritat printr'o serbare demnă de invidiat. Iar la serbare, ca la toate momentele mari, a fost prezent şi primul cetăţean al Ţării: M. S. Regele Carol.

Dar vedeţi... serbările ne mişcă, ne înflăcărează, ne răscolesc amintirile de glorie, însă, de multeori, numai pentru timpul cât durează. Braşovenii cunosc, desigur, această realitate. Geloşi, pe drept, de trecutul lor, ei s'au gândit deci să-l toarne în slova unei cărţi, care să grăiască zi cu zi, an de an, respicat, pentru toţi şi totdeauna despre celece s'au plănuit şi s'au realizat într'o sută de ani, de „Casina Română". Cartea a alcătuit-o d. Ion Colan. Ea urmăreşte paşii „Casinei Române" prin negura anilor unui veac încheiat. O citeşti cu plăcere şi cu o oarecare pietate. Iar la sfârşit rămâi cu convingerea, că volumul alcătuit de dl Colan nu este doar spre cunoaşterea trecutului unui aşezământ de veche cultură românească, ci că el reprezintă unul din capitolele istorice ale Braşovului însuşi. De altfel, mulţimea şi importanţa evenimentelor ce se leagă de trecutul „Casinei Române" ne ajută să înţelegem, că viaţa celor mai aleşi braşoveni a pulsat şi a respirat prin duhul acestui neasemănat aşezământ. Şi că, în taină mai mult, aici s'a pus bază multor iniţiative nobile, aici s'a ţesut şi s'a îndrumat românismul spre dobândirea unităţii sale.

Intemeiată de vestiţii neguţători braşoveni, „pentru nobila conversaţie, nevinovata petrecere şi trebuincioasa cultură", Casina Română şi-a câştigat rând pe rând o ascensiune considerabilă asupra tuturor braşovenilor bineintenţionaţi. Nici un intelectual nu stătea înafară de viaţa şi de roadele ei.

Cartea dlui Colan mai aduce şi o puternică contribuţie la cunoaşterea atmosferei ce domnea în „Casina Română". Departe de a însemna un local de petrecere, cum s'ar înţelege azi, aşezământul din Braşov oglindeşte o viaţă de cinste, moralitate şi naţionalism integral. Nimeni nu putea deveni, nici nu putea rămâne membru al „Casinei", dacă nu dovedea o probitate morală. Aşa se face că găsim în rândul membrilor pe fraţii Mureşanu, pe V. Branişce, pe protopopul Popazu, pe Axente Sever etc.

Dar ce să mai adăogăm noi spre lauda „Casinei Român" din Braşov, când faptele stau mărturie nepieritoare despre aceasta? Interesul pentru şcoală, pentru biserică şi pentru tot ce e bun, iată inventarul unei activităţi prodigioase, despre care vorbeşte o carte.

Nu numai pentrucă este scrisă în *româneşte,* nici numai pentrucă ne introduce într'un colţ de sensibilitate românească, ci mai ales pentrucă multe societăţi *culturale* de azi ar avea de învăţat enorm de mult din viaţa „Casinei Române", recomandăm cartea scrisă cu o limpezime şi eleganţă ispititoare de dl Prof. Ion Colan. D. CĂLUGĂR

Ionel Neamtzu: OAMENI. Publicaţiile grupării intelectuale „Thesis". Sibiu, 1936.

Volumaşul cuprinde portrete abil creionate şi schiţe bine prinse. Autorul este un bun observator

și-un îndemânatec povestitor. Adecă știe să aleagă figuri și momente caracteristice, uneori chiar *bizare* (v. Plimbare nocturnă) și să le prezinte interesant și atrăgător. Și nici verosimilul psihologic nu este bruscat, deși artificiul iese pe-alocuri poate prea mult la iveală. Dar, în definitiv, arta nu este decât o oglindă deformatoare a realității.

Autorul este și-un cugetător și-un metafizician. Mediul studențesc din Iași, unde se pare c'a frecventat mai ales pe basarabeni — aceiași studenți visători, sentimentali și tembeli, care abundă în literatura rusească — i-a potențat poate unele înclinări și predispoziții naturale. Observațiile de natură filosofică nu sunt fără merit, dar nu ele dau o notă originală schițelor. De asemeni n'am putea spune despre dl Neamtzu că este un humorist, deși unele portrete s'ar fi pretat admirabil pentru o viziune caricaturală, (v. Un creator sau Un om). Nici primismul și părțile întunecate ale vieții nu sunt inerente temperamentului său. La mijloc între extreme — atitudine mai curând de scriitor matur — schițele păstrează totuși un farmec juvenil prin compoziția ingenioasă și prin finalul romantic — uneori *inutil.* Ințeleg prin *romantism* când totul se aranjează, sau pe nemțește „Ende gut, alles gut".

Căci scriitorul mai este și-un prestidigitator literar, care decepționează nițel; ne întinde arcul curiozității cu prea mult meșteșug, ca sfârșitul banal să ne poată satisface.

Nouă celor din Sibiu ne sunt bine cunoscuți câțiva din acești *„oameni"*. Ticurile sunt admirabil surprinse. Iată-l pe esseistul Rodeanu:

„Veșnic absent și distrat; pe stradă nu recunoștea pe nimeni, decât atunci când ii adresa vre-o vorbă. In asemenea împrejurări părăsind subit viziunea ce-o frământa și care-l ținea departe de lume, ateriza pe tărâmul realității, exclamând surprins, ca și când nu te-ar fi văzut de un veac Noroc, dragă, cu bine, ce mai faci?"

Procedeul de care se servește autorul pentru a masca realitatea este cel clasic de *„qui pro quo"*. Sub specificul lor sibian aceste fantoșe ascund însă diformații sufletești eterne: *vanitatea cabotină* (Un creator), *bovarismul* (Un om, Plimbare nocturnă), *alternanța factice între iluzionism și descurajare,* așa de caracteristică pentru profesionistul începător (Un medic) etc.

Dacă la aceste calități de fond vom adăuga naturalețа și vioiciunea dialogului sprinten (de ce nu se'ncearcă dl Neamtzu și'n teatru?) și descrierile plastice (v. descrierea desordinii din camera de student a lui Magheru pg. 23), vom recunoaște implicit realul talent de prozator al dlui Neamtzu, un distins intelectual sibian și meritos colaborator al ziarului local *„Acțiunea"*. Așteptăm cu nerăbdare romanul anunțat: *Henrietta.*

P. DRĂGHICI

CE S'A ÎNTÂMPLAT IN LUNA TRECUTA

La noi

M. S. Regele Carol II

M. SA REGELE IN STRAINĂTATE. Se știe că la funeraliile Regelui George V al Angliei a participat și M. Sa Regele Carol II. Iubitul nostru Suveran a folosit prilejul petrecerii sale în străinătate pentru a sta de vorbă cu diferiții cârmuitori ai țărilor europene și a-i solidariza în lupta pentru menținerea păcii și paza dreptății neamurilor.

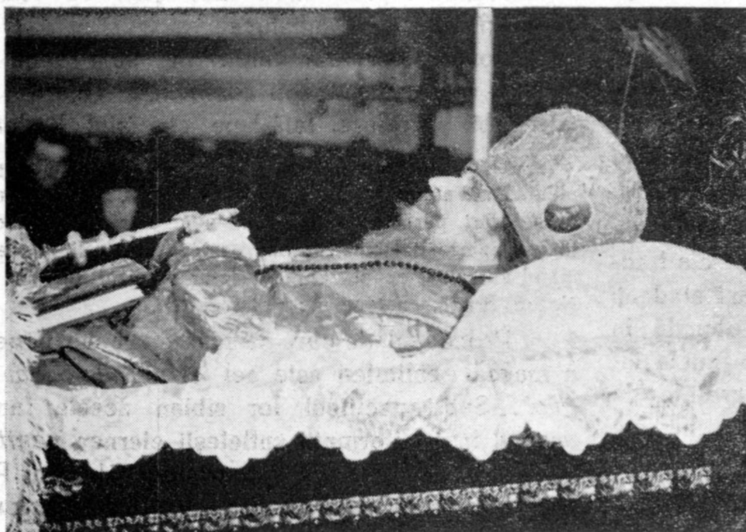
M. Sa și-a expus, într'o întreagă serie de interwievuri acordate celor mai mari ziare din Apus, înțeleptele sale păreri cu privire la cele mai arzătoare probleme ale vieții politice internaționale.

Cu prilejul trecerii Sale prin Paris, Suveranul nostru a fost decorat de președintele Republicei Franceze, dl Lebrun, cu *Medalia Militară,* cea mai mare distincție franceză. Decorația i s'a predat în cadrul unor impresionante festivități.

Prin neobosita muncă diplomatică pe care a desfășurat-o în străinătate, iubitul nostru Suveran a adus păcii cele mai prețioase servicii, iar țării noastre i-a sporit prestigiul în chip considerabil.

Pentru aceasta, supușii credincioși și recunoscători îl omagiază. Trăiască Regele!

FUNERALIILE P. S. EPISCOP NICOLAE IVAN s'au desfășurat în cadre de o rară măreție, în ziua de 6 Februarie a. c. Vrednicul cârmuitor duhovnicesc al eparhiei Clujului a fost petrecut la lăcașul de veci de floarea intelectualității din capitala Ardealului și de miile de credincioși devotați din toate părțile

P. S. Episcop Nicolae pe catafalc

eparhiei pe care a gospodărit-o cu atâta înțelepciune. De față au fost pentru a da ultima cinste marelui adormit întru Domnul: Reprezentantul M. Sale Regelui Carol II, dl maior Sidorovici, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, PP. SS. Episcopi Vasile al Caransebeșului și Andreiu al Aradului, dl Ministru Dr. C. Angelescu, precum și reprezentanții autorităților și principalelor așezăminte culturale din întreaga țară.

După săvârșirea sfintei Liturghii în biserica sf. Nicolae, sicriul cu trupul neînsuflețit al marelui ierarh, urmat de un nesfârșit convoiu adânc întristat, a fost transportat în catedrală. Aici s'a săvârșit prohodul de către I. P. S. Mitropolit Nicolae, încunjurat de un sobor de câțiva zeci de preoți. Au urmat cuvântările de pomenire și de laudă cuvenită celuice a fost ctitorul atâtor așezăminte mari cari îi vor eterniza numele. Au vorbit pe rând I. P. S. Mitropolit Nicolae (Sf. Sinod și Biserica întreagă), D. Ministru Dr. Angelescu (Guvernul țării), Prof. I. Lupaș (Academia Română), Prof. N. Bănescu (Senatul român), Păr. consilier Dr. S. Stanca (Eparhia văduvită), Rector F. Ștefănescu Goangă (Universitatea din Cluj), Prof. N. Drăgan (Municipiul Cluj), Prof. Sextil Pușcariu (F. O. R.), Prof. O. Ghibu (Liga antirevizionistă), Prot. A. Baba (Protopopiatul Alba-Iulia), și Prot. N. Vasiu (Protopopiatul Clujului).

In timpul procesiunii dela biserica sf. Nicolae la catedrală, clopotele tuturor bisericilor din Cluj vesteau jalea norodului după bunul și înțeleptul arhipăstor. Numai clopotele bisericilor greco-catolice au fost din cale afară de zgârcite în glas de tânguire. Doamne, Doamne...

INSCAUNAREA PREA SFINȚITULUI EPISCOP ANDREIU AL ARADULUI. Duminecă, 2 Februarie a. c., s'a desfășurat la Arad solemnitatea înscăunării noului episcop. Solemnitatea a fost cinstită cu prezența unui mare număr de credincioși intelectuali și țărani din eparhie, ca și din celelalte părți ale Ardealului. I. P. S. Mitropolit Nicolae a fost reprezentat prin P. S. Episcop Vasile al Caransebeșului, iar P. V. Consistor al Mitropoliei Ardealului prin Părintele Nicolae Colan, rectorul Academiei teologice din Sibiu. Din partea Ministerului Cultelor au fost prezenți d. A. Imbroane, secretar general, și d. dir. gen. Stancu Brădișteanu. După Sf. Liturghie, săvârșită în catedrala orașului, de PP. SS. episcopi Vasile al Caransebeșului și Andrei al Aradului, acesta din urmă a rostit o impresionantă predică despre libertatea morală; tot atât de înțelept a fost cuvântul adresat de P. S. Sa mulor de credincioși din piață.

După Sf. slujbă au avut loc recepțiile din palatul episcopal, unde reprezentanții autorităților au adus omagii noului Vlădică al eparhiei Aradului, recepții cărora le-a urmat banchetul dela restaurantul „Palace".

Atmosfera de înaltă însuflețire în care s'a desfășurat solemnitatea înscăunării Prea Sfințitului Andrei este o dovadă elocventă, că Arădanii își cinstesc după cum se cuvine pe noul și vrednicul lor Arhipăstor.

P. S. Episcop Andrei vorbind mulțimii

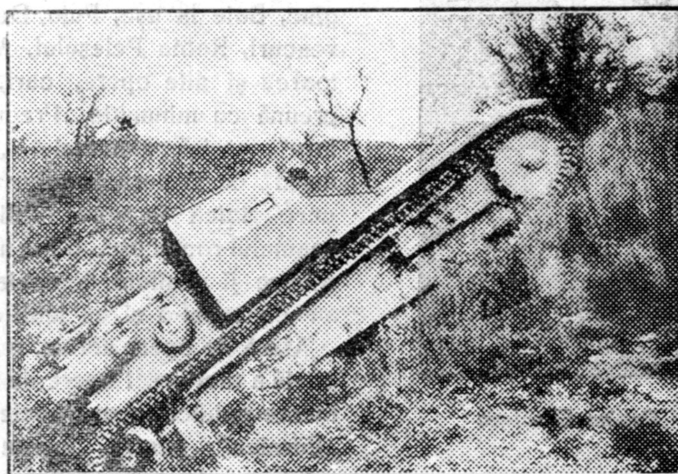
La alții

RASBOIUL ITALO-ABISINIAN pare a fi intrat într'o zodie decizivă. Luna Februarie a fost cea mai violentă dela începutul răsboiului. Abisinienii pregăteau de multă vreme un atac în stil mare pentru reocuparea orașului Macale. Atacul s'a și desfășurat în a doua decadă a lunei. Trupele generalului Graziani însă, s'au așteptat la acest atac și departe de a fi fost surprinse s'au încleștat într'o bătălie înverșunată, din care au ieșit biruitoare. Abisinienii au avut mari pierderi. Se spune chiar că armatele rașilor Mulugheta și Desta ar fi fost de-adreptul decimate. Prin biruința lor, forțele italiene au ocupat noi poziții de o mare importanță strategică.

Victoria italiană, care a venit tocmai la patru luni dela proclamarea sancțiunilor, a fost sărbătorită în întreagă Italia. Ducele a fost cu acest prilej obiectul celor mai entuziaste ovații. Un nou val de încredere s'a instăpânit asupra întregului popor italian.

Totuși, probabil că... mai e mult până departe...

IN EXTREMUL ORIENT. Japonia își continuă acțiunea de

Tanc italian

cuceriri în extremul orient. Pentru care pricină Sovietele sunt foarte îngrijorate. Conflictele dintre soldații japonezi și paznicii hotarelor împărăției roșii se intețesc tot mai mult și cu cât sporește agresivitatea japoneză, cu atât sporește frica sovietică. Semnele acestei nervozități staliniste le putem citi în febrilitatea cu care Litwinov, comisarul afacerilor străine ale Republicii roșii, caută să încheie pacte de neagresiune cu țările apusene. Hotărât, bolșevicii vor să se pună la adăpostul vr'unor surprize măcar din apus, pentru a rămâne liberi să întâmpine verosimilul atac al Japonezilor, în Siberia orientală.

Groaza bolșevicilor de un răsboiu ruso-japonez e cu atât mai mare, cu cât amintirea înfrângerii rusești dela Mukden încă nu s'a volatilizat cu desăvârșire, și dela 1905 încoace Japonezii n'au dormit pe lauri...

Stalin

DE TOATE ȘI DE PRETUTINDENI

GHIVECIU

REGELE EDUARD VIII AL ANGLIEI. După moartea Regelui George V, pe tronul imperiului britanic s'a urcat Eduard VIII, fostul Prinț de Wales. Noul suveran este necăsătorit. El va întreprinde anul acesta o lungă călătorie pentru a-și vizita și cunoaște vasta împărăție pe care o va cârmui de-aci înainte. Incoronarea noului rege al Angliei se va face, probabil, în luna Iunie în cadrul tradiționalelor festivități, la cari Englezii țin ca nici un alt popor depe fața pământului.

M. S. Regele Eduard VIII

Regina Elisabeta

CARMEN SYLVA. Douăzeci de ani dela moartea cuiva, fără să se mai pomenească numele lui, se chiamă uitare! Uitare în sufletul şi'n inima celor rămaşi după el. Avea dreptate cugetătorul când spunea, că morții putrezesc mai repede în inimile noastre decât în pământ. Astfel şi Carmen Sylva se pare că nu se mai găseşte în inimile românilor, deşi ea era adevărata „mamă a răniților" nu altcineva, ea purta cu mândrie haina românească şi ea-şi ținea în brațe copila, aşa cum îşi poartă Românii copiii. De ce am uitat-o aşa de repede? Fiindcă o fatalitate opreşte să i se mai retipărească operile ei minunate? Nu! Cei cari au cunoscut-o *atunci*, n'au uitat-o *nici azi*.

Cine poate uita oare cea mai minunată idilă care s'a scris vreodată la noi şi care este opera „In luncă" de Carmen Sylva, închinată „copilului meu sufletesc George Enescu" şi redată în româneşte de Horia Petrescu în cea mai dulce limbă? Idila între Soare şi Vanghelica este un imn ridicat neamului românesc cu toate luncile, păraele, nopțile cu luna plină, feciorilor şi fetelor cu furca 'n brâu ale țării. Numai Grigorescu, în tablourile sale, a mai *descris* aşa de frumos idila neamului românesc.

Poveştile Peleşului, Cuvinte sufleteşti, Pe Dunăre, Valuri alinate, Aliunde, Poveştile unei regine, Bate la uşe, Puiu, De prin veacuri, Robia Peleşului, Vrăjitoarea şi alte opere, cari, împreună cu minunata „Precuvântare" scrisă romanului „Pandurul" de Bucura Dumbravă, în care ridică în slavă calitățile neamului românesc, o fac nemuritoare şi neuitată de aceia cari au cunoscut-o şi au iubit-o.

Afară de opere scrise, reginapoetă a mai creat opere de binefacere publică, cum e societatea „Furnica" pentru încurajarea artei casnice şi acel minunat azil de orbi „Vatra luminoasă", în care aceşti urgisiți ai sorții îşi găsesc alinare.

Această regină, împreună cu regele ei, a fost model de cinste, modestie şi crutare în toate gesturile ei. Intocmai cum bătrânul rege Carol I în testamentul său sfătuia pe cei cari rămân după el „să combată luxul, care aduce atâtea nenorociri în căsnicie" — aşa şi regina Carmen Sylva spunea, că „viitorul țării îl țese femeea".

Dr. EUG. DOBROTĂ

PRIMAVARA ÎN TOIUL IERNII. Hotărît: Dumnezeu nu se ia după călindarul oamenilor. Şi când vrea să ocrotească lumea năcăjită dintr'o țară bogată, îi rândueşte căldură de primăvară în toiul iernii. Cum am avut-o noi, până după luna Bobotezii. Căci până la acest înaintat dric al iernii a ținut toamna în țara românească. Văzând una ca asta, iarba începuse se încolțească prematur, ghioceii şi-au scos capul şi şi-au deschis potirele albe în plin Ianuarie, iar prin unele părți, ca să nu rămână mai pre jos, însuşi liliacul a înflorit.

Toate acestea în ciuda pasionaților sportivi, cari nu au putut patina, iar pentru a gusta deliciul unei curse de schii au trebuit să se urce pe munți de 2000 metri înălțime.

Abia la coada lui Faur am avut şi noi zăpadă ca lumea şi câteva zile de frig, cari au adus aminte Românului că „iarna tot n'o mănâncă lupii".

In orice caz, cu iarna asta o să scăpăm ieftin. Fiindcă, intrând în postul sfintelor Paşti, cu inevitabilul său Martie, avem tot dreptul să ne gândim la apropiata şi veritabila primăvară.

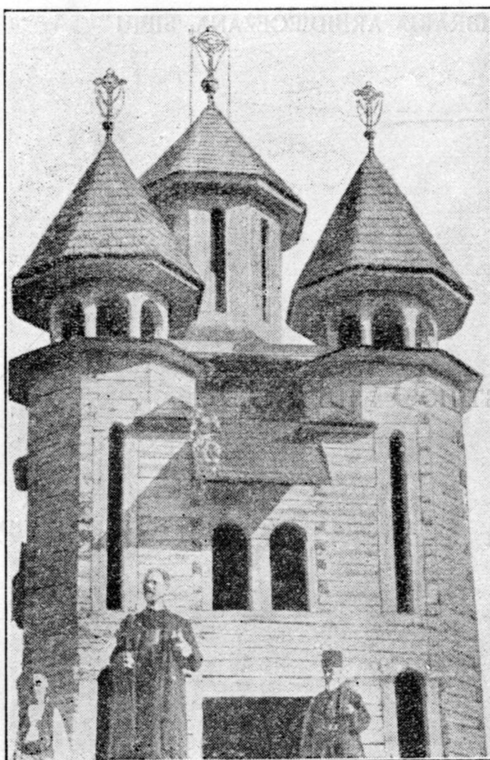
A MURIT ŞI CÂINELE REGELUI ANGLIEI. Răposatul rege George al V-lea al Angliei avea un câine foarte credincios, care-l însoțea pas cu pas. In timpul cât a bolit regele, câinele a stat lângă pragul camerei unde zăcea bolnavul. Când regele a fost scos mort, câinele a început să urle jalnic. Dela moartea regelui acest câine a refuzat orice mâncare, iar în ziua de 5 Februarie a murit şi el.

Ghiocei

Pentru Schitul Afteia

Biserica Schitului Afteia

Vrednicul ctitor al atâtor aşezeminte religioase şi culturale din fruntaşa comună Cioara (judeţul Alba), Părintele Constantin Oancea, a izbutit, cu mari jertfe, să pună de curând sub acoperiş biserica Schitului Afteia, zidită pe locul fostei Mănăstiri a Călugărului Sofronie — mucenicul legii strămoşeşti.

Pentru terminarea sfântului locaş Părintele Constantin Oancea face un călduros apel la dărnicia bunilor ortodocşi, cari desigur nu-i vor refuza binevoitorul lor sprijin. Darurile se vor trimite pe adresa: P. C. Preot Constantin Oancea, comuna Cioara, judeţul Alba.

VIAŢA ILUSTRATĂ

REVISTA DE FAMILIE

APARE LUNAR

SUB AUSPICIILE „FRAŢIEI ORTODOXE ROMÂNE", SECŢIA SIBIU

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMĂTATE DE AN 100 LEI. UN NUMAR 20 LEI

REDACŢIA ŞI ADMINISTRATIA: SIBIU, ACADEMIA TEOLOGICA „ANDREIANA"

ABONAMENTE SE POT FACE ŞI LA LIBRĂRIA ARHIDIECEZANA, SIBIU

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE SIBIU

IN ACEST NUMĂR:

NUMEROASE ILUSTRAȚII

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugați să-și trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeț, pe o singură pagină a hârtiei. Intrucât e posibil, dorim ilustrații (fotografii) la text. Ordinea articolelor e determinată de necesități tehnice, nu de alte considerații. — Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Primim spre publicare cronici despre evenimentele culturale și sociale din oricare parte a țării. Aceste cronici trebue să fie însă însoțite de fotografii.